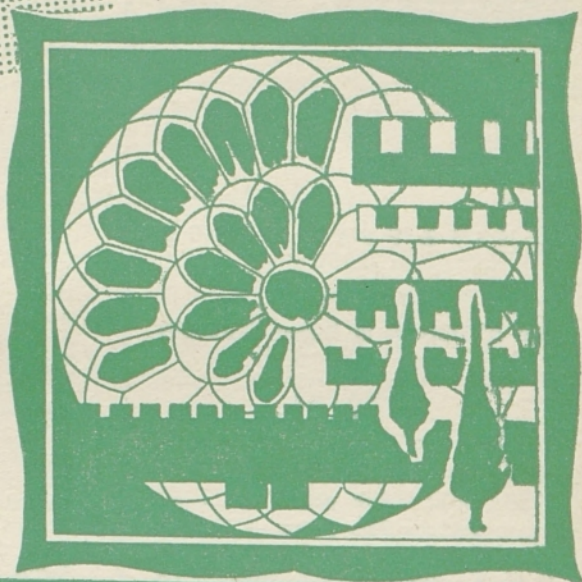

MLADIKA

LETO II. - ŠTEV. 7

JULIJ

IZHAJA VSAK MESEC

Uredila

Jože PETERLIN in Dušan JAKOMIN

VSEBINA

Jože Peterlin: Večne vrednote . . .	121
Mirko Javornik: Največji čudež . . .	122
Venec naših božjih poti	122
Bruna Pertot: Bela jadra — Ne vračaj se	124
Jo H. R.: Ribič, deček in slikar . . .	125
Tine Risto: Nevihta sv. Ane . . .	127
Alaska - 49. zvezda ZDA	128
Miranda Zafred: Na platnu se smejejo, v življenju jočejo	129
Ivan Theuerschuh: Koristno izrabimo počitnice — Kopanje . . .	130
Jože Prešeren: Kristjan čuti odgovornost za druge	131
Franc Jeza: Moč ljubezni	132
Dr. L. Mauko: Radijski postaji na mejah Slovenije	136
Danilo Lovrečič: V biblioteki . . .	138
Marij Maver: Na koncertu	138
Edi Košuta: Slovenski tabor	138
Za kratek čas	140

Uredništvo in uprava: Trst, Via Trento 2 - Gorica, Riva Piazzutta 18
Poštni čekovni račun št. 11-975

Registrirana na sodišču v Trstu št. 193

Odgovorni urednik: Dušan Jakomin

Tiskala tiskarna »Graphis«, Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — Telefon 29-477

Pisma

MLADIKI

KAM NAJ DAM OTROKA?

Vsako jesen se prične za Slovence na mejah težko vprašanje, ali dati otroka v slovensko šolo ali ne. Možni v slovenskem podjetju, otrok res da govori slovensko, toda, kakšna bodočnost ga čaka tukaj, če bo hodil v slovensko šolo? V zadregi sem, ker sem Slovenka, rada pa bi otroku dobro. Kaj mi svetujete? Ne napišite mi enostavno, naj ga dam v slovensko šolo. Vživite se v moj položaj in mi povejte stvarno in nepristransko. Prosim!

L. Sedmakova

Gospa, če ste Slovenka, potem sploh ne morete biti v zadregi, kam boste otroka dali. Kako morete kot Slovenka sploh dvomiti? Svoje najdražje, kar imate, svojega otroka, hočete iztrgati iz tistega okolja, kjer ste živeli Vi in Vaši starši? Otroka hočete potisniti stran od svojega srca, da bo počasi zatajil materino besedo, tisto prvo besedo, ki ste ga učili izgovarjati in ki ste bili tako srečni, ko jo je prvič z vsem otroškim prizvokom izgovoril? Hočete, da bo nekoč, če takoj ne, pa čez leta gotovo, zavrgel vse tisto, kar je bilo Vam sveto? Nikar ne mislite, da pametni Italijani to hočejo od Vas. Mislite, da Vas bodo bolj cenili zaradi tega? Nasprotno. Naši trezni sosede vedo, da je materina govorica božji dar in da je vsak narod od Boga hoten. Prav je, da spoštujemo drug drugega, da smo prijatelji med seboj, a ne da se izdajamo in drug drugemu krademo, kar je najsvetejšega v nas. In tudi če hočete res otroku dobro, gospa, mu boste verjetno prej preskrbeli bodočnost, če bo znal več jezikov in bo zato spretnejši. Zato, nikar ne dvomite!

ALI RES GRADE V ROJANU PROSVETNI DOM?

Nekje sem slišal, da grade v Rojanu prosvetni dom. Ali so to samo načrti, ali pa morda res lahko pričakujemo kaj takega? Vsekakor bi bil zelo vesel in mislim z menoj mnogi Slovenci, če je to res.

Slavko Ažman

Sicer nismo pooblaščen, da smemo dati kake izjave o prosvetnem domu v Rojanu, vendar mislimo, da lahko povemo to, kar je že precej znano. Rojanska Marijina družba, ki je že

dolga desetletja med najdelavnejšimi skupinami, mislim tudi prosvetnimi skupinami, se je odločila, da postavi svoj Marijin dom. Ne bi vam vedeli povedati kaj podrobnosti, le to je gotovo, da ga mislijo postaviti zares in da so zato delo navdušeni prav vsi, ki so se za ta načrt odločili. Levji delež pri tem ima seveda gospod Stan-ko Zorko. Se to lahko povemo, da je zemljišče že kupljeno, da so načrti gotovi, da je nekdo začel tam, kjer bodo temelji, tudi že kopati. Dom bo moderno urejen, posebno gledališka dvorana in upamo, da bomo tako katoličani v Trstu le dobili možnost imeti svoje prosvetne prireditve tudi v večjem obsegu. A da bomo čim prej na cilju, pomagajmo vsi, vsakdo po svojih močeh.

NE GREM VEČ

Prišel sem h gospe na obisk, pravzaprav k hčerki. A vabila me je njena mati. Oblekel sem se dostojno, hlače sem imel dve noči pod žimnico, da bi bil rob bolj oster, zavezal sem za vratom novo kravato, ki sem jo imel do tedaj le dvakrat in sem šel. Mama so me pošteno premerili, morda so mislili, da tega nisem opazil, a imam za take stvari bistro oko. Potem smo sedli, postregli so s tremi biškoti in z malim kozarcem limonade. Hčerka je morala igrati na klavir, jaz poslušati in hvaliti. Mama pa so naju opazovali. Imel sem kolikor je bilo le mogoče nasmejan obraz, a sem se potil od prizadevanja. Nisem vedel, kako naj vstanem in kako bi izginil. Vmes sem v potu svojega telesa večkrat pomislil, kako lepo bi bilo v morju ali vsaj neke v senci, ko bi vrgel suknjič v travo in obesil kravato na vejo. Bila je že noč, ko se mi je posrečilo dopovedati, da me doma čakajo zelo nestrpno, čeprav so vsi na počitnicah. Rešen sem bil. Povejte, zakaj so nas vzgajali, da moramo biti tako strašno obzirni in zakaj mi je mama toliko zabijala v glavo, da se ne spodobi odkloniti vabila? Veste, zdaj mi je pa dosti.

S. K.

Vsekakor ste temeljito dokazali, da ste lepo vzgojeni. Ste pa bogatejši za spoznanje, da boste prihodnjič znali pravočasno oditi. Škoda, da Vas nismo gledali kje od daleč. Rahlo bi Vam privoščili in se Vam od srca smejali.

Posamezna številka Mladike stane 100 lir, po pošti 120 lir. Celoletna naročnina (12 števil) 1200 (1400) lir. Naročnina za ves letnik v Ameriki stane 3 dol. Naročnina za ves letnik v Avstraliji 3½ dol.

V davni preteklosti so se naselili naši predniki v porečju Save in Drave, Soče in Krke, v krajini belih brez in v nižini visokih topolov, na kamenitem Krasu in po šentjernejski dolini, na bregovih jezer in na obali morja. Preorali so to zemljo, s trto zasadili sončne griče, stesali barke in s sadjem zasadili vrtove, zgradili domove in griče posejali z božjimi hrami. Dali so podobo naši domovini. Uredili so jo in olepšali. Postavili svojo državo in jo upravljali trezno.

Zamikal pa je tujce svet pod Triglavom, zavist in pohlep sta segla po njem. Po sto letih državnega življenja smo zgubili samostojnost, prišli pod tujo nad-

VEČNE VREDNOTE

vlado. In od tedaj bijemo boj za svoje narodno življenje. Dolgih tisoč in pet sto let.

Vsa stoletja pa se oklepamo večnih vrednot, ker samo na njih sloni naše živo življenje. Oklepamo se svojega jezika kot dragocene dediščine, zlate posode narodne vsebine. V joku in trpljenju pojemo svojo pesem. Tudi v trpljenju. Morda je prav zato naša narodna pesem tako zelo otožno lepa. V trpljenju stegamo roke h križu in v sreči križ poveličujemo. V urah obupa je našel naš prednik tolažbo v veri, da je vzdržal.

Zato je vsa naša narodna kultura prepojena s hrepenenjem, z jokom in z vero. A je prav zato tako zelo naša.

Danes nadaljujemo izročilo svojih očetov. V vročem julijskem popoldnevu smo hiteli tržaški in goriški Slovenci na prosvetni tabor, da bi poveličali našo Besedo. Nekaj dni za tem pa se je pognal v tek dolg vlak na poti v Lurd. Z naših vasi prihajajo ženice in možje, iz mesta hite fantje, delavci in izobraženci, v Ameriki so sedli na letala naši rojaki, na Koroškem so se zganile tri krajine: Rož, Zilja in Podjuna... Kot na samo sveto noč hitimo k polnočnici, tako se odpravljamo te dni k živim vrelcem našega življenja, k večnim vrednotam. Hitimo v svetel dan.

JOŽE PETERLIN

Na prosvetnem taboru

VENEC NAŠIH BOŽJIH POTI

Nad tisoč Slovencev odhaja letos na skupno romanje v Lurd. S Tržaškega, z Goriške, Koroške, iz Amerike in še iz drugih krajev, kjer žive. Tisti, ki nam iz kakršnih koli razlogov ni dano, da bi šli z njimi, jih bomo v duhu spremljali na poti. Nekaj velikega je romati v kraj, kjer se je Mati božja prikazala in je Bog delil že toliko milosti.

Letošnje romanje je eno največjih v naši narodni zgodovini, čeprav romajo pravzaprav le zamejski Slovenci. Ta verska zavest se izraža na poseben, naravnost ganljivo lep način. Priča pa tudi, kako globoko je v narodu usidrana narodna in verska tradicija, saj je od nekdanj naš narod izpovedoval živo vero v farni cerkvi, v cerkvah na gričih, na romanjih in drugih verskih manifestacijah.

Zato je vsa naša domovina kot en sam venec romarskih cerkva, največ posvečenih Materi božji. Naši očetje so jih zgradili na gričih in v dolinah, blizu svojih domov in v oddaljenih krajih. Romali so k njim z veliko vero v duši.

Kako bi našli vse in kako objavili vse njihove podobe. Opozorili bomo le na nekatere, ki so vsemu našemu narodu znane.

Ena najstarejših je GOSPA SVETA na Koroškem. Skof Modest, ki je prvi oznanjal Evangelij našim prednikom v Karantaniji, je posvetil to prestolno cerkev slovenske škofije okoli leta 750 Materi božji na čast. Iz tega Marijinega svetišča, »Gospa Sveta v Selu« se je širilo krščanstvo po Karantaniji — zibelki slovenstva. Knez Hotimir je pokopal Modesta v gosposvetki cerkvi, kjer počiva še danes.

Cerkev Gospe Svete je povezana na poseben način z zgodovino našega naroda, saj je knez, potem ko je prejel na Gosposvetkem polju oblast, odšel v slovesnem sprevodu v cerkev Gospe Svete k slovesni maši.

Od nekdanj so romali Slovenci na ta božji prostor. Še danes s posebnimi občutki vstopamo v to veliko cerkev h grobu svetega Modesta in pred oltar Matere božje in prosimo zavetja, tolažbe in pomoči predvsem za naše drage koroške rojake.

Večino naših božjih poti je na izredno lep način opisal dr. Marijan Marolt v reviji Duhovno življenje. Poslužili se bomo njegovih nazornih besed in jih bomo nanizali v prikazu naših božjih poti.

SVETE VIŠARJE

Svete Višarje stojijo blizu slovensko-nemško-italijanske tromeje, toda vedno so najrajši romali nanje Slovenci. Tako imamo iz leta 1860, ko so praznovali petstoletnico cerkve, s svetim letom na Višarjih, podatke o pridigah, ki jih je bilo gori 109 slovenskih in 56 nemških. Skrb za božjo pot so nosili vedno slovenski duhovniki, vzdrževali so jo največ slovenski romarji; le tako se je moglo zgoditi, da je po prvi svetovni vojni obnovljeno cerkev, čeprav je pripadla Italiji, poslikal slovenski umetnik, slikar in kipar Tone Kralj.

Legenda pravi, da so Zabničani od nekdanj pasli na Višarjah v poletnih mesecih svoje ovce. Tako je pasel tudi leta 1360 ovce mlad pastir. Neko soboto proti večeru so se mu izgubile. Našel jih je potem prav na vrhu: vse so klečale nepremično na prednjih nogah oko-

NAJVEČJI ČUDEŽ

Mirko Javornik

Najpomembnejši lourdeski čudež od 11. februarja 1858 pa do danes, čudež, ki utegne biti prepričljiv ali vsaj neutaljav, tudi za malovernega ali nezaupljivca, je morda tisti, ki se nikoli ni zgodil. Bil je na kratko tale:

11. februarja pred sto leti je Luiza Soubirousova, žena siromaka, najemnika napol podrtega starega mlina v Lourdesu, proti poldnevu poslala hčeri Marijo in Bernardetto po drva na drugi breg potoka Gave.

Bernardetta, malce nadušljivo, s proprosto zdravo pametjo pirenejskih pastirjev obdarjeno in nezaupljivo dekletce, je bila vse prej kakor nagnjena h kakim nadnaravnim videnjem ali verskim vzplamenenjem. Niti katekizma se ni marala učiti, ker se ji je zdel pretežak, tako da so ji redovnice pri nauku dale priimek »poganka«. Rajši ko v šolo je hodila na pašo in po drva, kakor tisto jutro.

Nasproti massabielske votline sta dekletci, katerima se je pridružila še prijateljica, morali čez narasli, zamazani Gave. Voda je bila deroča in mrzla in Bernardetta se je obotavljala stopiti vanjo. Ko sta oni dve že bili onstran potoka, si je začela sezuvati nogavice, a jo je pri tem zmotil čuden šum — kakor šum silnega vetra, bi dejalo Sveto pismo. A ker so topoli onkraj vode stali negibni v zimski puščobi, se ji je zdelo, da se je zmotila. Toda šum je zavel vnovič in tedaj je v kamniti votlini tam čez zagledala soj neznane luči in sredi nje prečudno lepo ženo s še bolj prečudnimi očmi, ki jo je pozdravljala in vabila k sebi... Bernardetta je v očarani grozi pozabila na vse in ni znala drugega ko potegniti iz žepa molek in jecljati zdravo-marijo, dokler nista svetloba in neznana žena izginili ter pustili v njej neskončno sladkost in neskončno žejo po novem snidenju...

Tako je Bernardetta pripovedovala doma sestri, ki jo je trdo prijemala, kako da se je zamaknila ob vodi, namesto da bi ji bila pomagala nabitati suhljad. Zmenili sta se, da ne bosta živi duši črhnili o tem, toda Marija je le izklepetala skrivnost materi.

To je bilo pred sto leti, v takoiimenovanih zaostalih, praznovernih časih, med pirenejskimi pastirji, tako zabitimi, da je morala še Marija govoriti z Bernardetto v njenem nerodnem, napol katalonskem narečju. Toda njena mati ni storila tako, kakor delajo napredne in omikane matere bolj ali manj čudovitih hčera dandanes. Nepismena, a z zdravo pametjo obdarjena lourdeska mlinarica ni stvari obesila na veliki zvon, ni začela vpiti o čudežu, ni najela nikogar, da bi ji napisal senzacionalno zgodbo o Bernardetti, začenjajoč tri rodove nazaj, ter jo prodal tistemu listu, ki bi ponudil največ.

Mati Soubirousova je hčeri kratko in malo prepovedala govoriti o bajki z nebeško Gospo in še kdaj hoditi pred massabielsko skalo. Ko jo je Bernardetta le preprosila za naslednjo nedeljo, je morala vzeti s seboj blagoslovljeno vodo, da bi z njo poškopila prikazen in jo pregnala, če bi se pod videzom nebes skrival Neizrekljivi, skušnjavec iz pekla... Toda svetla žena se je ob drugem prikazanju samo smehljala tem previdnostnim korakom, ki so ji bili najbrž všeč, in je bila z Bernardetto še bolj pristržna ko prvič in jo je celo pobožala...

Ker se je izkazalo, da se pod prikaznijo ne skriva nič zlega, je mlinarjeva hčerka zdaj smela hoditi k skali, a ne sama. Tretjič sta jo tja spremljali dve ženski, katerima naj bi prikazen napisala, kaj želi, zakaj Soubirousovim je bilo zdaj jasno, da gre za dušo, ki trpi v vicah. Toda prečudna Gospa je odgovorila:

»Tistega, kar vam moram povedati, ni treba pisati... Ne obljubljam vam, da boste srečni na tem svetu, pač pa na onem...«.

In je povabila Bernardetto, naj hodi k votlini petnajst dni zaporedoma. Njena neverjetna zgodba zdaj v Lourdesu že ni bila več skrivnost, to

da nihče je ni jemal zares; še redovnice v šoli so se smejale Bernardettini zaverovanosti, posebno kadar je dekletce žalostno povedalo, da neznane Gospe ni bilo na pogovor. A navzlic ljudski nejevernosti ni bila zdaj Bernardetta pred votlino nikdar več sama. Vedno več ljudi je hodilo past tja radovednost ter prisluškovat njenim pogovorm z Ženo, o kateri je bila samo ona prepričana, da je Mati Božja. Toda čeprav sta govorili na glas, ni bilo živi duši dano, da bi dojela njune besede. Edino 24. februarja so prvič in zadnjič vsi, ki so bili blizu, razločno slišali, kako je Bernardetta ponovila za prikaznijo besede: »Pokora... pokora... pokora...«

Po četrtem in šestem sestanku je neznana Gospa sporočila dekletcu dve skrivnosti, ki sta veljali samo njej, in jih res ni zvedela živa duša nikdar, niti 6. aprila 1879. leta ne, ko je Bernardetta Soubirousova, tedaj redovnica v Neversu, odšla na poslednje, še zdaj trajajoče snidenje s prečudno ženo iz Massabiellske votline...

A preden se je to zgodilo, je mlinarjeva hčerka iz Lourdesa videla Njo, v katere prikazovanje je samo ona verjela, osemnajstkrat, in sladkost, ki jo je doživljala ob tem, drago plačevala. Zasmeh, nezaupanje, nejevera celo pri tistih, kjer bi je ne bil nihče pričakoval; pritisk cerkvenih in svetnih oblasti, napadi po tisku in prižnicah — in na moč redki tisti ljudje, ki bi se bili omejili zgolj na poslušanje in zapisovanje dejstev. To je bilo v tistih davnih, tako imenovanih nekritičnih in zaostalih časih pred sto leti...

23. februarja je Bernardetta dobila naročilo, naj pove duhovnom, da je treba pri Massabiellski skali postaviti svetišče, kamor bodo ljudje hodili v procesijah. Dekle je to sporočilo domačemu župniku, Abbéju Peyramalu, previdnemu, dobrodušnemu, a kar se prikazni tiče na moč nezaupljivemu hrustu, podobnemu župnikom našega Preglja. Abbé je od prikazni zahteval, naj se najprej legitimira: naj napravi čudež, da bi sredi gorske zime vzcvetel šipek na skali — potem bi se dalo govoriti o cerkvi.

Šipek ni ozelenel, toda 25. februarja je Bernardetta, tudi sama vsa nejeverna, na Gospejino besedo obotavlja se začela z golimi rokami kopati na dnu votline in odprla pot studencu, ki ga prej tam nikoli ni bilo. Prve motne kaplje njegove vode je morala popiti ona, četudi se ji je upiralo. In zgodilo se je tisto, kar je človeškemu umu ob njeni zgodbi najbolj nerazumljivo:

Iz Massabiellskega studenca je v sto letih pilo kakih sto milijonov ljudi, romarjev z vsega sveta. Med njimi je bilo blizu tri milijone nezdravljivo bolnih. Dolgoletna opazovanja so izpričala, da pride v Lourdesu na desettisoč takih bolnikov eno ozdravljenje, ki je, če ne čudežno, vsaj po naravnih postavah nerazumljivo. Triinpetdeset teh ozdravljenj je Cerkev pri vsej previdnosti in po skrbnih preiskavah in ugotovitvah uradno priznala za čudežna. Čudežev, ki so se zgodili v dušah, in uslišanj, drobnih in velikih, ne navaja nobena statistika. Že 26. februarja 1858 je lourdeska voda tako imenovani znanstveni svet prvič postavila pred uganko: tisti petek si je v studencu umil oči rudar, ki mu je bila razstrelitev dvajset let prej razrgala očesne živce in ga za zmeraj oslepila. Ko se je obrisal, je videl... Bilo je simbolično ozdravljenje: nekdo je spregledal v Lourdesu, za njim so spregledali milijoni vernih in nevernih; če ne bolj, vsaj toliko, da so priznali, da se tam dogaja nekaj, čemur človeški um ni kos...

Bernardetta Soubirousova, ki je lurško vodo prejela, kakor je sama povedala, naravnost iz rok Neznane Gospe, pa ni ozdravela. Za nadoho jo je zgrabila še jetika in jo po hudem trpljenju spravila v grob komaj petintridesetletno. In vendar bi bila ona, ki je nezavedno odprla vrata do sreče toliko milijonom ljudi, prva imela pravico do čudeža!

Tako bi bilo razumljivo, dosledno, logično in pravično, bi dejal človek. Toda čudež ni razumljivost, ne doslednost, ne logika, ne pravica. Čudež je nedoumljivo in neuračunljivo razodevanje volje, ki ji človekov um, naj jo priznava ali ne priznava, nikoli ne bo kos. In prav zaradi tega je usoda Bernardette Soubirouseve, tega drugega angela Gabrijela v zgodovini božjega razodetja, velik, čeprav do kraja nerazumljiv in nelogičen, celo krivičen čudež.

Ne vemo, kakšni sta morali biti notranja sreča in razsvetljenost, ki ju je dobila Bernardetta pri osemnajstih srečanjih z Gospo v massabiellski votlini, a slutimo, da sta morali biti strahotni, če je to dekle lahko prestalo vse, kar ga je doletelo zaradi tega, da je bilo orodje nerazumljivih ozna-

Gospa Sveta na Koroškem

li brinjevega grma. Ko bolj natančno pogleda, vidi, da stoji sredi grma lesen kip Matere božje z Detetom. Pokleknil in pomolil je tudi pastir, potem pa odnesel kip župniku v Zabnice. Kot v lepo urejeni procesiji so šle ovce za njim. Župnikovo poizvedovanje, če bi bil kdo izmed faranov nesel kip na goro, ni uspelo, zato je podobo pridržal in zaprl v omaro. Drugo jutro so ovce nestrpno čakale, da jim je pastir odprl hlevska vrata in so se potem kar zapodile na vrh, kjer je stal že spet kip v tistem brinju. Tretji dan se je zgodilo prav tako. Tedaj je poslal župnik kip s pismom o dogodkih svojemu škofu, oglejskemu patriarhu, ki je odločil, naj sezidajo Zabničani na mestu najdbe cerkev, v oltar pa postavijo kip.

Kip je gotška umetnina, in sicer stoječa Madona z Jezuškom. Ni mi znano, ali je njegova starost znanstveno bolj natančno ugotovljena, vendar vsaj približno se čas nastanka ujema s časom, o katerem govori legenda.

SVETA GORA PRI GORICI

V normalnih, mirnih časih kot je to bila postavim, doba pred prvo svetovno vojno, je bila za Brezjami najbolj obiskana slovenska Marijina božja pot Sveta gora pri Gorici. Zajemala je romarje iz cele goriške in tržaške škofije, pa tudi s kranjskega Krasa, ki je spadal v ljubljansko škofijo. Med prvo in drugo svetovno vojno je bila Sveta gora zbirališče Marijinih prosilcev in častilcev z vsega pod Italijo spadajočega slovenskega ozemlja. Obisk je gotovo pridobil na številnosti tudi zaradi neposredne bližine večjega mesta, Gorice, za katero je bil grič s cerkvijo obenem privlačna izletniška točka, nekako tako kot Šmarna gora za Ljubljancane. Romarji niso bili samo Slovenci, ampak tudi Italijani in zlasti Furlani, toda Slovenci so bili v večini.

Pravijo, da izpred nobene naše Marijine cerkve ni tako lepega razgleda kot odtod. Bo kar držalo, čeprav so lepi razgledi tudi s Svetih gora na Stajerskem, s Ptujске in Šmarne gore in od drugod. Vso slovensko morso obalo vidiš in še lagune pred Oglegem, Vipavsko, Nanos in Hrušico, Julijske in Karnijske Alpe, Beneško Slovenijo, Brda in prav pod seboj Gorico. Poleg te odlike ima pa ta božja pot še dve drugi prvenstvi, včasih bridki, da ima namreč najnemirnejšo preteklost, njena podoba pa tudi ne vedno ljubelega miru. Zato razvoj božje poti ni šel v premi črti navzgor, ampak v krivulji; dobam velikega razmaha so sledili časi, ko je vladalo na gori

Svete Višarje

razdejanje in se je po njem začela božja pot šele znova spet razvijati. Tako se najbrž v Prešernovih časih še ni popolnoma opomogla od udarcev, ki jih ji je zadal cesar Jožef, medtem ko na Višarje v samotnih hribih ti-palke avstrijskega birokratizma niso toliko posegale. Nobena slovenska romarska sveti-nja tudi ni toliko potovala in trpela kot sve-togorska Marija, ki je bila že begunka, ugrab-ljenka in ranjenka.

O začetkih božje poti pišejo, da »ljudje pri-povedujejo« ali »ustno izročilo tako glasi«. Zato ne moremo točno ločiti zgodovinske res-nice od pobožne legende. Vendar imamo to-liko takšnih podatkov, da upravičeno sklepa-mo na trdno zgodovinsko podlago splošno znanih zgodb o postanku te božje poti. Poleg glavne, resnične zgodbe, je še več drugih, postranskih, ki so pač nastale iz ljudske pri-povedne fantazije. Pa tudi te so lepe.

Prvo soboto meseca junija leta 1539 se je na Skalnici, poznejši Sveti gori, prikazala Mati božja mladi pastirici Urški Ferligojevi, po domače Pisovki iz Grgaja, vasi na sever-nem pobočju hriba. Marija je z levico — z desnico je držala Jezuščka v naročju — po-kazala na vrh griča in rekla Urški: »Reci ljudstvu, naj mi tukaj hišo zida in me mi-losti prosi!« Urška se je prestrašila in izra-zila svoj dvom, če ji bodo ljudje verjeli, pa ji je Marija obljubila svojo pomoč. Ljudje so verjeli, ne pa sprva gosposka. Nabralo se je kmalu toliko prispevkov, da so že leta 1541 pričeli zidati cerkev. Zelo se e zavzel za zi-davo grof Urh Attems. Leta 1544 je bila cer-kev v glavnem gotova.

Gotovo je Piskova pastirica, ta slovenska Bernardka, historična osebnost in tudi v ču-dežno prikazovanje ne moremo dvomiti, saj bi sicer v tako kratkem času ne mogla zra-sti ena največja cerkev, kar jih je bilo kdaj v naši domovini pozidanih. Grgar-ska pastirica je bila pač tudi zaupanja vre-dna.

BARBANA

Barbana ni bila nikoli na strnjenem sloven-skem ozemlju, kolikor moremo majhen oto-ček pred Gradežem sploh imenovati ozemlje. Najbližja celina je furlanska, šteje dosti ita-lijanskih priseljencev, zlasti v letoviškem me-stu Gradežu; do slovenske narodnostne meje pa tudi ni dalj kot od Stare ali Svete gore do furlanske.

Je pa Barbana v pretežno slovenski goriški nadškofiji za Sveto goro druga največja Ma-rijina božja pot in slovenski Goričani, zlasti

nil z One strani. Odkar je bila prvič šla do tiste skale, pa do zadnjega trpečega diha, ni imela miru. Nezaupanje domačih, posmeh sveta, sum cerkvene oblasti, pritisk svetne gosposke, privijanja in speljavanja skuš-njavcev, bogoslovnih strokovnjakov in brezbožnih filozofov, malovernih in nevernikov, podtikovanja, natoľcevanja in stroga zabičavanja z vseh stra-ni — in poleg vsega vedno bolj razjedajoča bolezen, ki ji čudežni studenec, zdravilo toliko drugim, po nerazumljivi volji ni smel biti kos!

Toda navzlic vsemu temu, navzlic lastni nevednosti in skromnosti, navzlic razočaranjem in notranjemu trpljenju je Bernardetta ostala taka, tako prepričana in tako verujoča, kakor je bila tisto dopoldne pred sto leti. Vseh ostalih dvajset let življenja je brez pomote verovala in pričala tako kakor prvi dan, tudi tedaj, kadar je morala govoriti o najbolj nerazumljivi skrivnosti, ki ji jo je zaupala massabiellska Gospa 25. marca, ko ji je ra-zodela »Jaz sem Brezmadežno spočetje«.

In ko je Lurd pod konec njenega življenja bliskovito postajal tisto, kar je ob naročilih spomladi in poleti 1858 ona morda samo slutila, je ostala taka, kakor je bila, le da je sila redko hodila k svoji votlini, da ne bi vzbujala videza, ko da si hoče lastiti kaj zasluge za vse, kar je svetu prišlo po njej iz Lourdesa.

Edino plačilo, ki ga je čakala, je morda vsebovalo skrivnostno sporo-čilo svetle Gospe, za katero ni nihče nikoli zvedel.

Čudež, ki ni napisan, ne preiskan, ne priznan, a vendar resničen...

BRUNA PERTOTOVA

Bela jadra

*Bela jadra, sončna jadra
se z galebi igrajo;
bela krila,
jasna krila
nad valovi trepetajo.
Skrila bi se v topla jadra,
šla bi z belimi galebi:
onkraj morja svetel grad,
zlati grad je mojih sanj;
v njem zaklad
nekdanjih upov —
zdaj srce bi dala zanj.*

Ne vračaj se

*Ne vračaj se, pomlad,
z opojem šelestečih vej,
ne vračaj se,
ker vem,
da bodo slavčki peli,
da bo utripom morja
odpeval drevored —
in vabil.
In vem,
da veter je zabrisal sled
stopinj in stez
iz prejšnjih let.*

Ribič, deček in slikar

JO H. R.

Verjetno, da tista čudovito nagubana svetloba na otoku Malorka privlačuje slikarje, ki prihajajo iz vseh dežel Evrope tja, da prično slikati, in ne najdejo več poti domov; vedno so za petami številnim turistom, in če že ne morejo prodati slike, si puste od njih plačati vsaj kak liter vina in dobro malico. Zaradi tega pa vam razkažejo lepote otoka, katerih ne najdete v nobenem vodiču: popeljejo vas k vrvarjem ali pa med Cigane, ki tabore v suhi rečni strugi, ali pa k majhni, skriti kapelici daleč proč od mestnega vrveža, v kateri neprenehoma kleči pred oltarjem v belo oblečena nuna.

Pozneje, ko postane edina obleka, v kateri so prišli, že oguljena, brez gumbov in obložena s krpami, se slikarji umaknejo v majhna pristanišča, kjer se vgnezdijo v kaki kočici, do katere ne vodi nobena pot; stoji običajno med mandelnovimi in oljčnimi drevesi; bolj je podobna hlevu kot koči — ima en sam prostor z ognjiščem pod modrim nebom. Raztresenih je vse polno po pobočjih. Nihče ne zahteva najemnine in, če bi kdo le prišel, porabijo slikarske barve in culico ter odidejo v naslednjo, najbližjo. Eden od njih, ki je živel tako, je bil slikar Faskaten.

Faskaten je bil Nizozemec, okrog trideset let star, ki je prišel pred leti na otok in je živel visoko nad pristaniščem Andraitx, tretje po velikosti na otoku in središče lova na tune. Iz Amerike in Avstralije prihajajo milijonarji s svojimi jahtami naravnost sem; leže ovrvljene ob pomolih, kot bi bil sestanek dragocenih in hitrih ladij, podolgovate in tako ozke, da bi komaj stala med ograjami šahovska deska. Na vrhu jaborov plapolajo njihove državne zastave in zastave njihovih klubov, spodaj v čisti vodi pa je na stotine kot krožnik velikih morskih zvezd in ježov.

V tem pristanišču se je zgodilo, da se je ribiškima zakoncema, ki sta bila že precej v letih, rodil sin. Krstili so ga za Marcelina. Prišel je na svet z velikim čopom svetlih las in se razvil v najlepšega otroka na otoku. Oče in mati, primitivna človeka, živeča v skromnih razmerah, sta z ganljivo ljubeznijo čuvala edinega otroka. Brala sta mu vsako željo iz njegovih oči in ni minil dan, da ne bi oče popeljal petletnega dečka na pomol, kjer so bile jahte. Korakala sta z roko v roki tam mimo. Tujci so občudovali lepega dečka in fotografirali koščenega in bradatega ribiča ter njegovega sina. Oče je tudi dovolil, da so dečka povabili na ladjo, kjer so ga pogostili in obdarovali.

Nekega dne pa je dobil deček od tujca siamsko lutko, izrezljano zelo primitivno iz lesa, skoraj oglato, z rdečo baržunasto kapico na glavi. Marcelino je lutko tako vzel, da je ni dal niti za trenutek iz rok: pri jedi jo je imel v naročju in in pri spanju je ležala na njegovi blazini.

Nekoč pa jo je, pod vtisom tolikih drugih novosti, pozabil na neki jahti. Ko se je zvečer doma spomnil, je bilo že prepozno, da bi jo šel iskat. Oče mu je obljubil, da bo šel drugo jutro navsezgodaj na jahto. Ker pa se dečko nikakor ni pomiril in je jokal neprestano, sta ga oče in mati kmalu spravila v posteljo. Ko pa sta čez kaki dve uri stopila v spalnico, je bila dečkova postelja prazna. Otrok je, kot se je pozneje izkazalo, zbežal skozi okno, stekel v pristanišče ter splezal po ozki brvi na jahto, kjer je našel svojo lutko. Ko pa se je vračal je padel z brvi v vodo. Kako uro pozneje so ga potegnili mrtvega iz vode: z rokama je trdno držal leseno igračo.

Nihče ne more popisati bolečine staršev. Bila sta skoraj ob pamet ter ju ni bilo mogoče spraviti proč od mrtvega otroka, ki bi moral biti, kot je običaj na otoku, pokopan še istega dne. Zvečer ob deveti uri, ko je zašlo sonce, je prišel črni voz, osvetljen z osmimi svečami obdanimi s steklom, z dvema črnima konjema; za njim vaški duhovnik s strežniki... Šli so po vzbočeni cesti v breg, ob vseh vratih nizkih hišic so stali ljudje in se prekrizevali, ko je šel sprevoz mimo. V nočno tišino ob zamolklem topotanju

iz glavnega mesta in južnega dela škofije so vedno radi romali tja. Še večji pomen v slovenskem romarstvu k Mariji pa ima Barbana kot poglavitna stanovska božja pot za vse slovenske ribiče ob Jadranu, tako za te med Barkovljami in Tržičem, kot za one južno od Trsta ob istrski obali. Ribičem so se radi pridružili tudi Slovenci iz zaledja, zlasti oni iz slovenske Koprščine. Tako je ta božja pot vabila in še vabi k sebi slovenske vernike iz dveh škofij.

Otoček, na katerem stoji zdaj Marijino svetišče, je bil ob razpadu rimskega imperija nekakšen prostor za karanteno ladjam, ki so pristajale pred Oglejem. V času vednih pohodov tujih vojsk in narodov so se oglejski patriarhi preselili v bližnje lagunsko mestoce Gradež. Ti »barbarski« narodi sicer niso puštošili cerkva, saj so bili že delno pokristjani, toda velika pot v Italijo je vodila prav čez Oglej. Naj se takšna vojska še tako mirno zadrži, okupator je vedno nadležen, posebno če vodi s seboj ženske in otroke. Zato bolj kot iz strahu, so se patriarhi rajši skrili na lagunski otok, kamor vsaj masa vojaštva in ljudstva ni imela pristopa. Tako je stoloval v Gradežu tudi patriarh Elija (571-587). Legenda, ki ima verjetno dosti resnice v sebi, pripoveduje, da je ob veliki plimi in viharju leta 582 morje preplavilo otok pred Gradežem in razdejalo vse stavbe, ki so prej služile karanteni. Sredi razbitin je plaval lesen Marijin kip in ko so vode odtekale, je ta kip običal na edinem še stoječem, pa že suhem drevesu na otočku. Potem je imel očak Elija v Gradežu pomenljive sanje: prikazala se mu je Mati božja in mu velela, naj ji sezida na otoku svetišče. Kmalu je stala tam Marijina cerkev, ki so ji prizidali benediktinski samostan. Prvi opat je bil Barnabus in po njem je dobil otok ime Barbana.

BREZJE

Slovenci dolgo časa nismo imeli vsenarodne Marijine božje poti. Pred Brezjami je na Kranjskem zelo slovelo Velesovo, toda izza deželne meje so tja komaj prihajali romarji. Gospa Sveta je bolj cilj narodno zavednih romarjev kot ljudskih množic in ne stoji več na slovenskih tleh. Ko je Prešeren za sonet Matevžu Langusu iskal slovensko vzporednico Padovi, Kompostelju in Marijinemu Celju, je našel Sv. Višarje. Tja gor so hodili gledat veselje življenja rajskega slovenski Korošci, Goričani, Rezijani in Gorenjci. Morali so biti že precej trdni v nogah, da so zmogli težavno pot; od drugod so prišli le posamezniki. Takšnega svetišča, kot so ga imeli že Poljaki

Brezje na Gorenjskem

v Čenstohovi, avstrijski Nemci v Marijinem Celju, Španci v Monserratu, Slovenci nismo imeli. Narodna zavest je rasla, narodnega svetišča ni bilo. Zgolj volja ustvariti ga, bi ne zadostovala, pa menda še te volje ni bilo.

V podeleželski cerkvi sv. Vida, podružnici mošenjske fare, je bila desna kapelica s stranskim oltarjem posvečena Mariji Pomagaj. Marijina slika je nastala v izrednih okolnostih in okoličani so jo — kot piše leta 1811 župnik Ažbe — radi obiskovali, pač tako kot toliko drugih Marijinih podob. V jeseni leta 1863 so bila v kratkih presledkih pred milostno sliko štiri izredna ozdravljenja. O čudežnih dogodkih so zvedeli daleč naokoli po Slovenskem in krog romarskih izhodišč se je vedno bolj širil, dokler ni zajel vsega narodnostnega ozemlja. Edino še državne meje so nekoliko zadrževale beneške in ogrske Slovence; kdor pa jih je od tam prekoratil, ni zamudil obiska na Brezjah, posebno ne, če je bil to človek, ki je vodil svoje ljudstvo. Nobene zavisti ni bilo na sedežih starih božjih poti, ves narod je vzljudil Brezjansko Marijo. Dolenjci izpod Nove Štife in Stajerci od Petrovč v Savinjski dolini ter Ptujске gore, pa Korošci pri Naši Gospe v Grabnu in po prevratu Prekmurci iz Turnišča. Slovenskega narodnega svetišča si ni narod sam izbral, dano mu je bilo kot dar iz nebes.

V lepem kraju in še lepši okolici stoji brezjanska cerkev. Pa vprašaj romarja, kakšen je ta kraj in kakšna ta okolica. Če ni tam prav zelo domač, ti bo znal le malo povedati, ne dosti več kot to, da cerkev ne stoji na griču. Vsem se menda tako godi, da jih kapelica z milostno sliko tako zelo prevzame, da vsi drugi vtisi obledijo. Pa ni ta slika kakšna izredna umetnina. Prekaša po umetniški vrednosti loretski in lujanski kip in tudi čenstohovsko sliko, ne dosega pa umetniške vrednosti velesovske, ptujskogorske ali petrovške Marije. Mati božja se zadovoljuje dostikrat tudi s skromnimi umetninami v svojih najljubših svetiščih, vendar bi prav za slovenske Marijine božje poti lahko rekli, da je med milostnimi podobami precej nadpovprečnih umetnin. Osvajajoča milina brezjanske Marije je bolj odsev milosti kot izraz umetniške sile, čeprav ji vsake umetniške vrednosti ne moremo odrekati. Slovenci si Mater božjo navadno predstavljajo takšno, kakršno so videli na Brezjah ali v reprodukciji brezjanske slike.

Slikar Layer se je v ječi zaobljudil, da bo na novo poslikal stene brezjanske kapele in napravil oljnat sliki Marije Pomagaj za oltar v tej kapeli. To sliko za oltar je baje slikal že v ječi. Stene je poslikal v letu po odhodu Francozov iz naših krajev, 1814.

Stara gora pri Čedadu

konjskih kopit so se slišali glasovi molečih: »Daj mu večni mir... bodi češčena ti, Marija...«

A ko je še ležal Marcelino v sobi s svetlimi kodri okrog mirnega obraza, kot bi spal, in ko je držal v sklenjenih rokah modre cvetlice, ki so jih prinesli s sosedovega vrta, je obstal ob njem slikar. Gledal je dečka, ki je ležal pokrit z belim plaščem, s staro leseno lutko na blazini. Nekaj korakov stran je stal slikar Faskaten ter ga slikal na platno s svojimi barvami tako, kot je ležal pred njim: s cveticami v rokah in z lutko poleg sebe, s poslednjim sončnim žarkom na čelu.

Faskaten je naslikal svojo sliko tako dobro, kakor je pač mogel. Naslikal je otroka še ljubkejšega, še slajšega, njegove kodre še bolj angelske in tudi usta... Vendar je bila slika tako zelo dobra, kot je še ni naredil. Morda je bilo zato, ker je dobro poznal otroka; večkrat se je z njim igral. Morda tudi zato, ker mu je nenadna minljivost ležala že v krvi, ali ker sta mu bolečina in obup staršev ter prisotnost smrti bili tako blizu...

Tristo pezet mu je ponudil oče, ko ga je poklical. »Ne brigajte se za drugo, kot da naslikate mojega otroka..., da ga lahko obdržim, malega..., naslikajte ga tako, kakor leži sedaj tu, tako majhen, tako zapuščen, tako nebeško usmiljen...«

Nastala je res lepa slika. Ko jo je tisto noč po končanem delu občudoval, je proti jutru s strahom v srcu odšel v pristanišče, da jo izroči staršem, kajti bal se je, da bi se bolečina ob pogledu na sliko še povečala. Ni prav vedel, kako bi začel pogovor glede denarja, ki ga je nujno potreboval, ali vsaj del. Danes ne bo govoril o tem — tako je sklenil — saj mu bo pek tudi danes dal kruha na kredit in nekaj oliv ima tudi še doma. Ko je tako zamišljen korakal po obrežju s skupaj zvito sliko pod pazduho, je srečal nekega Američana, katerega je že poznal. Na njegovi jahti v pristanišču mu je že razkazoval svoje slike. Zdaj ga je ustavil, ker je hotel videti sliko, ki jo je slikar imel pod pazduho.

»Imate kaj novega?« ga je vprašal.

Bil je nekoliko vinjen. Ne sicer toliko, da bi mu škodovalo, vendar pa toliko, da se je spustil v pogovor z nekom, za katerega je vedel, da ni gledal na njegov denar, in katerega se je zadnjič težko otrešel.

»Imate kaj novega?« je še enkrat ponovil in pokazal na sliko.

»Nič posebnega,« je odgovoril slikar.

In takoj nato, skoraj bi rekel zmagoslavno zaradi prejšnje izgube: »Že prodana!«

»Priložnostno se vam torej le posreči,« odgovori vljudno Američan ter ga z dopadenjem potrepil po rami. »Dovolite, da pogledam!«

Potegnil je presenečenemu, toda vendar za nič nejevoljnemu slikarju — kajti s to sliko je slikar Američanu lahko dokazal, da mu je storil zadnjič krivico, ko ga je poslal z jahte, ne da bi kaj kupil — zvitek izpod pazduhe ter ga razvil. Ker je pihal močan veter, je nesel sliko do bližnje hiše in jo gladko raztegnil po steni.

»To ste naslikali vi?« ga je vprašal, ko je nekaj časa občudoval sliko.

»Vam ugaja?«

»Naravnost čudovita je. Otrok spi?«

»Mrtev je.«

»Kupim sliko.«

»Je že prodana.«

»Za koliko?«

»Tri sto.«

»Dam vam štiri sto.«

»Ne morem. Ni več moja.«

»Pet sto.«

»Tudi ne za šest sto.«

Pogodila sta se za tisoč pezet. Faskaten mu je izročil sliko, ko mu je Američan zagotovil, da bo še isto noč dvignil sidra in se odpeljal s svojo jahto v Ameriko. Slikar je odhitel z denarjem v svojo koč, da bi še enkrat naslikal enako sliko. Včeraj je napravil dovolj osnutkov: otrokove roke s cveticami, lutko na blazini in poslednji sončni žarek na svetlem kodru. Takoj se je lotil dela, ki se mu je tudi posrečilo, kajti še je imel prizor živo v spominu. Delal je vso noč in, ko je izdelal drugo sliko, se skoraj ni razločevala od prve.

Ko je Faskaten stopil s sliko v hišo nesrečnih staršev, je našel očeta samega. Sedel je ob oknu z leseno lutko v rokah ter strmel predse.

»Imel sem možnost sliko še enkrat prodati,« je pričel slikar, »napravil sem doma drugo — in če vam je prav, vam dam del od prodaje.«

Ribič ni razumel takoj slikarja, kaj hoče. Šele ko je zvedel, da mu ni treba plačati slike svojega mrtvega sina, nasprotno, da dobi celo sto pezet, je razumel, za kaj gre. Bil je že od svoje mladosti grenko navezan na zaslužek in, ker je bila navada v južnih pristaniščih, da so dajali tujcem, kar so zahtevali, če so le zaradi tega pustili svoj denar na otoku, se mu ta predlog ni zdel tako strašen, zato ga je hladnokrvno sprejel. Zakaj ne bi o njegovem otroku, na katerega je bil tako ponosen, še govorili, zakaj ne bi tujci ponesli njegove slike na svojih ladjah v širni svet? Kaj bi njemu? Imel je vendar svojo, katero je lahko ogledoval, kadar koli bi se mu zahtelo, in nič ga ni stala; dobil je še sto pezet, ki jih je potreboval. Vzel je denar in zadovoljen pokimal.

»Morda bom nekega dne prodal še kako sliko,« je rekel slikar.

»Vi boste naslikali še eno?«

»Enako sliko,« je odgovoril slikar. »Od vsake prodaje vam bom dal sto pezet.«

»Sto pezet? Od vsake slike?«

»Saj je vaš otrok.«

»To že — je moj otrok — in nekako mi pripada sto pezet, to imate popolnoma prav. Kdaj pa mislite, da mi boste lahko prinesli naslednjih sto?«

»Storil bom po svojih močeh,« je odgovoril slikar.

In tako se je zgodilo, da je že skoraj eno leto v pristanišču Andraitxu — prav tam, kjer se stikata pomol in obala, kjer so v kamene zabiti železni obroči za privezovanje ladij — slikar postavil stojnico, kjer razstavlja v različnih velikostih, v različnih izvedbah: v pastelu, akvarelu in celo v olju, vedno isto sliko: dečka z zaprtimi očmi pod belim plaščem, v sklenjenih rokah cvetlice in majhna lesena lutka na blazini.

Oče pripoveduje vsakemu tujcu žalostno zgodbo svojega sina, ki je nekaj metrov od tod v petem letu starosti našel smrt. Slikar Faskaten pa ureja le kupčije. Stari ribič že davno več ne hodi na lov na tune, niti se ne ukvarja z lahkim ribarjenjem v bližini obale. Za vsako prodano sliko svojega otroka dobi sto pezet in toliko denarja si ne more prislužiti noben ribič, niti v času velikega lova ne.

Poslovenil TINE RISTO

Tine Risto

Nevihtha sv. Ane

*Od juga in zapada valijo se oblaki,
kot ogromni, težki črnovijoličasti vlaki.
Ozračje je mirno, spokojno počiva morje.
Srebrnina počasi izgineva v temno obzorje.*

*Rožnato rdeči bliski osvetljujejo nebo,
tako svetel je njih žar, da mi slepe oko.
Bolj in bolj narašča črna gmota, kot polip
ogromen, ki žrtev išče, da zgrabi jo ta hip.*

*Krog oblakov je sedaj popolnoma zaprt;
nad mestom razgrnila nevihta je siv prt.
V zraku šumi, se zabliška, grmi in treska,
prve kaplje padajo — prazna je že cesta.*

*Ob oknu zaprtem slonim. Pogled obvisi
mi na steklu, kjer kapljic nebroj se blešči.
Oblaki izgubljajo naglo se v daljavo
in svež mir zajame mesto sanjavo.*

Venec naših božjih poti se vedno bolj širi. Koroški Slovenci romajo še na mnoge božje poti, ne samo h Gospe Sveti, Dolenjci imajo svoj Lurd pri St. Jerneju, svojo Trško goro, Belokranjci romajo na Žeželj, k Trem faram, Stajerci na Ptujsko goro in na Goriškem in Primorskem nas vabi še toliko cerkvic.

Vsi ti romarski kraji dajejo poseben obraz naši domovini in posebno vsebino naši kulturi.

J. P.

Dve knjižici

Knjižice z duhovno vsebino so izpolnile veliko vrzel. Saj v kričečem zmaterijaliziranem času najdemo tako malo priložnosti za duhovno poglobitev. Opozoriti moramo na dve knjižici, ki sta izšli kot zadnji v založbi Knjižic.

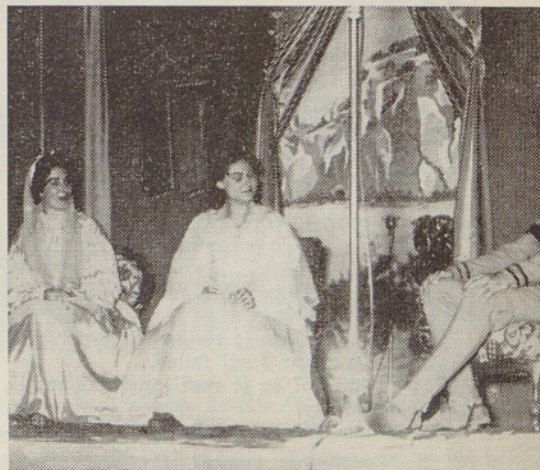
STOJ — PREMISLI. Priredil Fr. Štuhec. Knjižica je izšla za veliko noč. Prirejena je po italijanski knjižici z naslovom: Pensaci bene, ki je doživela velik uspeh. Zamišljena je v obliki kratkih premišljevanj. V njej je nanizanih več važnih življenjskih vprašanj. Knjižica nima toliko namena poučevati, kot nagibati človeka k priznanju krivde in k iskanju sprave z Bogom.

Knjižica je zelo primerna za postni čas. Zunanja oblika je lična, le škoda, da po obliki knjižica nekoliko presega prejšnje izdaje Knjižic.

DOMINIK SAVIO. Spisal A. Vode. Življenje mladega svetnika Dominika Savia smo že imeli popisano v lepi slikačnici. Vendar je nova knjižica dobrodošla. Bolj kot besede vplivajo na mladino zgledi sami. Dominikovo življenje je tako svetlo in lepo. Poznal je težave, ki jih občuti mlad fant v času doraščanja, poznal pa tudi sredstva, ki ga morejo rešiti pred zablodami. Vse to nam pokaže svetnikovo življenje.

Knjižica je pisana v lepem, tekočem jeziku. Zaradi majhnega obsega je mogel pisec strniti le nekatere najznačilnejše dogodke iz Dominikovega življenja. Zelo bi bilo koristno, da bi prišla knjižica v roke vsej naši mladini.

Stanko Zorko

Prizor iz »Jugunde«

16. julija 1918 je bil ustanovljen v Ljubljani slovenski Narodni svet, ki je prevzel politično delo osvobojenja.

17. julija 1942 je padel pesnik Miran Jarc.

18. julija 1374 je umrl pesnik Petrarca.

18. julija 1872 je umrl hrvatski pesnik Petar Preradović.

20. julija 1304 se je rodil v Arezzu največji italijanski lirski pesnik Francesco Petrarca.

21. julija 1835 se je rodil pesnik in pisatelj Giosuè Carducci.

23. julija 1919 ustanovljena v Ljubljani slovenska univerza.

24. julija 1842 se je rodil na Skaručni pri Ljubljani pisatelj Jakob Aleševic.

25. julija 1586 je umrl Primož Trubar, začetnik slovenske književnosti.

26. julija 1856 se je rodil pisatelj Bernard Shaw.

27. julija 1857 je prevozil na progi Trst — Ljubljana prvi vlak.

27. julija 1841 padel ruski pesnik Lermontov v dvoboju.

28. julija 1867 so odprli v Zagrebu Jugoslovansko akademijo znanosti in umetnosti.

28. julija 1759 je umrl skladatelj Jochan Sebastian Bach.

28. julija 1946 je umrl slikar Ferdo Vesel.

29. julija 1804 se je rodil v Spodnji Luši pri Škofji Loki Lovrenc Košir »oče poštnih znamke«.

29. julija 1856 je umrl v Bonnu glasbenik Robert Alexander Schumann.

31. julija 1870 se je rodil pesnik Rado Murnik.

31. julija 1866 je umrl skladatelj Franc Liszt.

31. julija 1882 je umrl voditelj koroških Slovencev Matija Majer-Ziljski.

1. avgusta 1914 napove Nemčija Rusiji vojno.

3. avgusta 1942 nastopi Kristof Kolumb prvo pot v neznano Ameriko.

3. avgusta 1834 se je rodil na Reki hrvatski skladatelj Ivan Zajc.

4. avgusta 1890 je umrl hrvatski pesnik Ivan Mažuranić.

4. avgusta 1875 je umrl pisatelj pravljic Andersen.

4. avgusta 1789 je pariška skupščina proglasila načela človeških pravic.

5. avgusta 1895 je umrl Friderik Engels.

7. avgusta 1660 je umrl španski slikar Velasquez.

8. avgusta 1848 je James Glaisher narisal prve vremenske karte na podlagi vremenskih poročil iz 23 vremenskih opazovalnic.

8. avgusta 1929 je Zeppelin odletel na prvi polet okoli Zemlje.

9. avgusta 1868 se je vršil v Ljutomeru veliki slovenski ljudski tabor.

10. avgusta 1893 je bil rojen pisatelj Lovro Kuhar - Prežihov Voranc.

10. avgusta 1668 je požar uničil polovico mesta Kranja.

11. avgusta 1844 je umrl na Dunaju jezikoslovec Jernej Kopitar.

13. avgusta 1855 se je rodil v Poljanah nad Škofjo Loko slikar Jurij Subic.

13. avgusta 1867 se je rodil angleški pesnik John Galsworthy.

14. avgusta 1941 so podpisali Atlantsko karto.

15. avgusta 1883 se je rodil kipar Ivan Meštrović.

Narodni praznik neodvisnosti so letos 4. julija posebno slavnostno obhajali prebivalci polotoka Alaske. Eskimi, Indijanci in Aleučani so navdušeno pozdravili sklep ameriškega senata, s katerim bo odvisno ozemlje polotoka postalo samostojna država. Zakon je že podpisal državni poglavar. Sedaj je treba, da se še prebivalstvo Alaske izreče na ljudskem glasovanju, da sprejema to odločitev. Alaska bo tako postala največja zvezna država ZDA, saj meri 1.518.717 kv. kilometrov. Alaska je bivša ruska kolonija in njena zgodovina se začne z letom 1724 v Petrogradu. Tedaj je namreč ruski car Peter Veliki hotel ugotoviti, ali sta Azija in Amerika ena ali dve celini. Posebna raziskovalna komisija pod vodstvom Vituša Beringa se je podala preko Sibirije na pot. Barka, ki jo je zgradil Bering, je plula dolge dni ob azijski obali, od izliva reke Kamčatke proti zalivu Anadir, ne da bi opazil ameriško celino. Bering se je vrnil in podal carju poročilo, da bi samo velika flota mogla osvojiti Ameriko. Leta 1733 je bil Bering zopet na tem skrajnem delu Azije. Takrat je dosegel ameriško obalo. Toda ostra zima in prepri med spremljevalci so prisilili Beringa, da se je moral vrniti. Na povratku ga je zajela megla in je iskal zatočišče na neobljudenem otočju Komandor, nedaleč od polotoka Kamčatke, katerega ni mogel najti. Na tem otočju je Bering, ki je tako odkril Alasko in dal ime ožini, ki loči Azijo od Amerike, tudi umrl. Takoj za njim so se podali na to pot »promišleniki«, ruski trgovski raziskovalci, katere je bolj gnala trgovska strast in želja za avanturami kot pa ukaz Petra Velikega, da mu osvoje nove zemlje. Nova zemlja je utešila nenasične trgovce, ki so ustanovili »Russian America Company«, za katero je stala osrednja ruska vlada, s katero se je morala Amerika pogajati leta 1867 za skrajne dele celine, potem ko je bila Rusija v krimski vojni poražena.

Kupčija z Alasko

18. oktobra 1867 so na palači ruskega guvernerja Alaske v mestu Sitka na otoku Baranow izobesili zvezdami posejano ameriško zastavo. Takrat ni nihče mislil, da se s to svečanostjo začne dolgi dvoboj med Vzhodom in Zapadom. Rusija se je s prodajo Alaske odločila, da bo prenesla svoje imperialistične težnje proti Kitajski, in s tem je prepustila Tihi ocean Ameriki. Zgodovinski in strateški razvoj je prisilil Ameriko, da je izbrala Alasko kot prednjo stražo proti azijski celini, za primer obrambe in napada, in to že od časa japonskega napada na Aleutsko otočje po Pearl Harbourju.

Svetovalci carske ruske politike so se v preteklem stoletju zagledali proti centralni Aziji. Že leta 1853 je bil minister za ruske kolonije naklonjen, naj Rusija prepusti Alasko, predno bi bila prisiljena na odprtem polju stopiti pred ZDA. Tajno rusko poročilo je uvidelo tehnično, strateško in gospodarsko porajajoče se sile ZDA in prišlo do zaključka: »Prej ali slej bomo prisiljeni, da bomo morali prepustiti ali pa braniti svoje ameriške posesti, zato bi bilo treba poskusiti s prodajo za primerno ceno...« Zunanji minister Murawajev je carju predložil položaj. Daleč od ruskega srca bi bila potrebna mornarica na Skrajnem vzhodu, da bi branila ruske posesti v Ameriki. Bolje je prepustiti ta lovski raj na kožuhe in osredotočiti sile v azijski notranjosti. Car je pristal na prodajo Alaske in o tem obvestil Washington. Nakup Alaske je sprožil val nezadovoljstva med ameriški davkoplačevalci, saj je bilo treba za nakup Alaske celih 7 milijonov dolarjev, ki so jih imeli za izžeto kri iz žil davkoplačevalcev. Ko pa so Japonci napadli Aleutsko otočje in s tem neposredno ogrozili Ameriko, je morala washingtonska vlada žrtvovati celo milijardo dolarjev za utrditev Alaske.

Gospodarski pomen Alaske

Na Alaski živi danes okoli 220.000 prebivalcev. Lep napredek, če pomislimo, da jih je bilo pred 25 leti komaj 60.000. Naravno bogastvo pa je nepopisno: premog, nafta, zlato, baker, svinec, kožuhošina, losos in nepreračunljive količine vodne sile za pridobivanje električne energije. Ta ledenica pa je obenem velikega pomena kot strateško oporišče. Na tem polotoku so stalne ameriške vojaške obrambne sile, ki čuvajo ameriško celino pred nenadnimi napadi s severa. Neposredna bližina sovjetskega imperija (Beringova ožina meri le 75 km) daje Alaski še poseben pomen. Gospodarski in tehnični napredek Alaske je v zadnjih letih naravnost presenetljiv: ceste, železnice in zračne proge so omogočile razmah industrije in trgovine. Samo ležišča nafte dajejo Alaski, kot 49. zvezni državi, prvo mesto v naravnem bogastvu na svetu, ki stoji vstric s Srednjim vzhodom. Kot v času Jacka Londona, je Alaska tudi danes zemlja pionirjev, zemlja, ki diha tudi strupeni zrak hladne vojne.

MAKS SAH

Na platnu se smejejo, v življenju jočejo

Premnogi smatrajo filmske zvezde za posebno srečna bitja, ki so dosegla vse, kar jim življenje lahko nudi: bogastvo, lepoto, slavo in občudovanje vseh. Njihovo ime je znano širom sveta, njihove slike so na vseh časopisih, kamor gredo, povsod jih obkroži cela truma občudovalcev. Dosegle so vse tisto, po čemer so hrepenele. Sedaj imajo vse: bogastvo, slavo, lepoto in... srečo?

Slavna igralka Jennifer Jones je mirno živela do dne, ko se je ločila od svojega moža Roberta Walkerja. Nesrečni zakon jo je globoko potrl, a ljubezen do otrok je v njej premagala razočaranje. Morda bi jo bila ta ljubezen privedla celo do tega, da bi se s svojim možem spravila. Toda bilo je prepozno: v tem času je on napravil samomor. To je bil za igralko hud udarec. Zaprla se je vase in nekaj let živela osamljeno, dokler se ni leta 1949 ponovno poročila in sicer z znanim filmskim producentom Davidom Selznickom. Ta zakon se je zdel v začetku srečen, a leto za letom je postajala igralka bolj nemirna, bolj nezadovoljna. V njej se bojujeta dve želji: da zapusti film in se umakne v zasebno življenje, hkrati pa čuti potrebo, da nekaj naredi, nekaj, kar naj ji da smisel življenja.

Katherine Hepburn je začela nastopati zelo mlada in se je kmalu uveljavila kot ena med najboljšimi takratnimi igralkami. Njeno ime je kmalu zaslovelo, vsak njen film je prinašal producentom milijone. Leta 1928 se je poročila z nekim trgovcem, toda že po šestih letih zakona se je od njega ločila. Bila je po naravi samotna, zaprta vase, toda po tem razočaranju je postala še bolj čudna. Število njenih ožjih prijateljev je bilo majhno, ker je hotela Hepburn biti sama. Med prijatelji je bil tudi znani igralec Spencer Tracy, do katerega je čutila globoko simpatijo. Toda bil je poročen in ona je bila prepoštena, da bi razdrila srečen zakon. Zato je rajši zatrla v sebi to čustvo in se še bolj posvetila svoji igralski karieri, edino še, kar ji je ostalo. Njene mladostne sanje, ki jih je imela kot ženska, so se vse razblinile. Slava in denar ji nista prinesli zaželenih sreč.

Ena izmed najbolj nemirnih današnjih igralk je Ava Gardner. Njena prepogosta potovanja v razne kraje kažejo stanje njene notranjosti in razodevajo iskanje nečesa, kar ne more najti nikjer: mir. Razočaranja, ki jih je imela s tremi ponesrečnimi zakoni, so toliko, da si ne upa več misliti na to, da bi se ponovno poročila. Boji se spet doživeti kak udarec, zato je rajši sama, čeprav jo nemir sili, da ne vzdrži dolgo časa v enem in istem kraju. Kot igralko jo mnogi občudujejo, a kot ženska ni srečna.

Prav tako ima za seboj tri razporeke Judy Garland, izvrstna pevka, ki si je uničila živce, samo da bi si ohranila lepo zunanost. Razočaranja njenega zasebnega življenja so še bolj pripomogla k polomu. Sčasoma se je začel ob vsakem nastopu polaščati pravi strah — neutemeljen sicer — pred

občinstvom. Iskala je pomoč v ljubezni do hčerke, v prijateljih, a njeno stanje je postajalo vedno bolj resno. V trenutku obupa si je skušala leta 1951 vzeti življenje. Komaj so jo rešili, a miru ni mogla več najti. Ponovno je začela boj za obstoj kot igralka.

Tudi Gene Tierney je doživela hudo tragedijo v svojem življenju. Rojstvo pohabljenega hčerke in razporeka od moža sta jo hudo prizadela. Dolgo časa ni mogla najti ravnovesja, a končno ji je ljubezen do Ali Khana vrnila upanje in moč. Toda tudi tu jo je čakalo grenko razočaranje: razvajeni Ali Khan se je kmalu naveličal in jo zapustil. Ponižanje in žalost sta bili preveliki, da bi ju mogla že preizkušena Tierney prenesti. Počasi so se začeli kazati na njenem obrazu in v njenem obnašanju prvi znaki blaznosti. Zaprla so jo v umobolnico, kjer je ostala do lanskega leta. Sedaj živi z materjo na neki osamljeni farmi v Connecticutu, pozabljena od vseh tistih, ki so jo takrat, ko je bila še srečna in slavna, občudovali. Sedaj je ne potrebujejo več. Ona ne pričakuje od življenja ničesar več, ker je kot ženska in kot igralka uničena.

Susan Hayward je tudi doživela razočaranje v zasebnem življenju. Mož jo je tepel, zato se je začela predajati alkoholu in si skušala vzeti življenje. Po ločitvi od njega se je zaljubila v nekega znanega igralca, a ta ljubezen je ni osrečila.

Niti Elizabeth Taylor, eni med najlepšimi igralkami, življenje ni prizaneslo. Stara je komaj 26 let, a za seboj ima že tri zakone, ostala je sama prav tedaj, ko se je zdelo, da je dosegla vse, kar more življenje nuditi.

Še cela vrsta je drugih podobnih primerov: igralk, ki so za svojo kariero žrtvovala življenjsko srečo. Mnogi jih občudujejo in zavidajo, a navadno so one v zasebnem življenju same. Nimajo miru, njih notranjost je razrvana, ker niso mogle najti prave sreče, tiste sreče, ki jo lahko nudi samo mirno življenje. Borba za uveljavljanje in obstoj jih mnogokrat pokonča. Zbrati so morale med dvema možnostima: popolnoma se posvetiti igralski karieri in odpovedati se svojemu zasebnemu življenju ali zbrati rajši to življenje, brez slave in bogastva. Za eno so morale žrtvovati drugo; obojega niso mogle imeti: biti srečne kot ženske ali kot igralk. Ena je zahtevalo odpoved drugemu.

MIRANDA ZAFRED

Prizor iz slovenskega filma »Dobro morje«, ki je vzbudil precej kritike. Na sliki je igralka Marika Tocinovsky (natakarica Mara) in Stane Potokar (Paškvaj). Prvotno niso dovolili, da bi smel film v inozemstvo, zdaj pa je oblast prepoved preklicala

Koristno izrabimo počitnice

Ivan Theuerschuh

Ne bi Vas rad motil na počitnicah, a dovolite, da Vas vse lepo pozdravim in mimogrede še naročim: koristno izrabite počitnice!

Počitnice so čas miru in oddiha, boste rekli, posebno za tiste otroke, ki so med šolskim letom vestno izpolnjevali šolske dolžnosti. Takoj pa moram povedati, da duševni in telesni oddih nista istovetna z lenobo, »ki je vseh grdob grdoba«. Kajti lenoba, ki se lahko stopnjuje v brezbriznost, ni nič drugega, kakor zanemarjanje duševnega in telesnega dela. Počitnice pa niso zato, da bi otroci zanemarjali duha in telo, kakor mislijo nekateri. Ali naj potem otrok tudi med počitnicami dela, da ga ne bomo imeli za lenuha? Kakšne počitnice pa bodo to? me boste vprašali.

Takoj moram povedati, da je med delom in delom precejšnja razlika. To ali ono delo nas razvedri in poživljuje, drugo pa utruja. Razen tega je vsako delo odvisno tudi od zmogljivosti, to se pravi od duševnih in telesnih moči. Starši neradko pričakujejo od otroka sposobnosti, ki jih še nima, ga urijo in se mučijo z njim ter se hudujejo, ker ne pokaže zaželenih uspehov. Oče bi n. pr. petletnega sinčka rad naučil plavati. Toda ne gre in ne gre. Otrok se boji in se brani in niti bodrenje niti stroga beseda ne zaležeta. Oče je razočaran, sinček malodušen in pobit. Nekaj let pozneje, ko ga ni nihče več silil in se z njim mučil, se vrne otrok s počitniške kolonije kot dober plavač. Med vrstniki se je takorekoč igralje naučil plavanja. Zakaj? Petletnik je še plašen, devetletnik hraber, večkrat predrzen. Kar je prvemu muka in prezgodnji napor, je drugemu lahka dejavnost. Podobnih primerov je vse polno.

A eno najvažnejših vzgojnih načel je naslednje: Otrok se ne sme nikdar dolgočasiti, ampak mora biti vedno primerno zaposlen. Kajti stara izkušnja uči, da je dolgčas glavni vzrok otroških in mladostnih prestopkov. Moč zaposlitve izvira iz otrokovega mogočnega dejavnostnega nagona, ki se izraža v

POMENKI POD

različnih oblikah: v gibalni, igralni, posnemovalni, ustvarjalni, zbiralni, potovalni in večkrat tudi v razdiralni in uničevalni obliki. Narava sama terja od otroka, da je na ta ali na oni način neprestano dejaven. Oblike njegove dejavnosti se spreminjajo skladno z njegovim razvojem in z vplivi, ki delujejo nanj iz okolja. Izmed številnih zaposlitvenih načinov so zlasti za družinsko in tudi družbeno vzgojo najpomembnejši igra, delo, šport, branje in razgovor. Tega načela se dobro zavedajo tudi vzgojitelji v otroških počitniških kolonijah. Skrben vzgojitelj izkoristi skupno življenje v koloniji za to, da razvije v šolskih otrocih iste človeške lastnosti, ki se dajo razvijati edinole v skupnosti. To so predvsem zavestna disciplina, navajena na red in snago, prijateljski in nesebični odnos do sovrstnikov, čut dostojnega govorjenja, prijaznost, odkritosrčnost, ljubezen do materinega jezika in narodne pesmi, ljubezen do narave itd.

Ce pa si hoče otrok pridobiti vse te lastnosti, se mora žrtvovati, delati in se podrediti skupnosti. Kdor je že kdaj taboril z mladimi ljudmi pod šotori, ta ve, koliknega napora in žrtev je možen že desetleten otrok, da ne govorim o starejših. Vse delo opravlja tako navdušeno, tako ognjevit, da se mora človek kar čuditi. Ko sem nekoč ob slabem vremenu vprašal mlade fante, ali bi podrli šotor in se preselili v kako hišo ali skedenj, so mi odgovorili, da ne zamenjajo šotorov za noben, še tako razkošen in udoben planinski hotel. In vendar so bili med temi fantiči tudi razvajeni in če hočete tu presiti otroci. Tam ni bilo skrbnih mamic, da bi jim stregle in jih silile jesti. Vse so si morali sami pripraviti: bivališče, kuhinjo na prostem, drva in vse drugo, kar je potrebno za skupno življenje. Ko bi vedeli, kako so se ti dečki podredili disciplini, bi strmeli. Nikogar nismo silili, naj ostane na taborjenju, in vendar bi bila za vsakega fanta najhujša kazen, če bi ga poslali domov na mehko posteljo.

Na taborjenju ali v koloniji torej ni mesta za lenobo in vendar se otroci spočijejo duševno in telesno in si pridobijo raznih čednosti, ki jih prej niso imeli. Vzemimo na primer samo navajanje na red in snago v šotoru ali spalnici, v jedilnici in sploh v vseh prostorih, kjer se giblje mladina. Naj se otrok navadi lepo postiljati posteljo, čistiti sobo, hodnike, dvorišče in druge prostore. Mar mu bo to škodovalo? Če se doma ni naučil reda in snage, ima dovolj prilike, da se privadi na to med počitnicami.

Tudi razni izleti in igre zahtevajo od otroka nekega napora, a vendar ga vse to telesno in duševno poživlja. Ali si morete zamisliti zdravega otroka, ki bi po cele dneve poležaval v senci, medtem ko bi se njegovi vrstniki igrali, prepevali in se veselili v lepi naravi? Mislim, da ne. Treba je le otrokovo prirodno nagnjenost k sprostivni podkrepitvi in jo pravilno usmeriti, da ima od tega korist, ne pa škodo.

Niso pa vsi otroci tako srečni, da bi med počitnicami zapustili mesto in odšli na deželo, med visoke gore, kjer se zeleni gozdovi, travniki in bistri potočki. Nekateri otroci morajo pač ostati doma zato, da starši izkoristijo njih delovno silo, drugim pa morda ni bilo možno, da bi odšli na letovanje. Kajti kljub skrbnemu prizadevanju oblasti in zasebnih ustanov ostane še kar precej otrok oziroma mladostnikov v mestu. Naloga staršev je torej, da tudi tem otrokom nudijo nekaj primerne oddiha. Mlad človek se mora sprostiti. Kje pa? Morda v tesnem najetem stanovanju med sitnimi, nervoznimi in nepotrpežljivimi sosedi? Morda na cesti ali v nabito polnem mestnem parku? Prav gotovo ne! Treba je pač izkoristiti vsak prosti čas in peljati otroka v okolico, v prosto naravo, kjer naj se, seveda pod nadzorstvom, igra po mili volji. Doma pa naj opravlja lažja dela, bere knjige, riše, sestavlja igrače itd., le dolgočasje se ne sme. Saj sami prav dobro veste, da je dolgočasje največji sovražnik otrokove potrpežljivosti in obzirnosti do drugih.

Vsakdo naj torej izrabljuje počitnice res koristno. Še enkrat pa ponavljam, da brezdelje in poganje niso prave počitnice za naše učence. Narava osrečuje človeka. V njej si svoboden in srečen. Okrepi si telo, spoji duha in poplemeniti srce, da boš jeseni z veseljem in trdno voljo pričel novo šolsko leto.

Tržaški otroci v počitniški koloniji v Enni. Pred leti jo je tam organiziral SLOKAD.

KOPANJE

Posebno vprašanje je poletno kopanje naše mladine. Vsak zdravnik bo potrdil, da so sonce, voda in svež morski zrak neprecenljive vrednosti za razvijajočega se otroka. Nespametno bi torej bilo, če bi starši iz tega ali onega vzroka branili otrokom kopanje. Po drugi strani pa moram priznati, da je kopanje prineslo že marsikateremu otroku več telesne in duševne škode, kot koristi. Danes je vsa mladina osnovnih in srednjih šol pod skrbnim zdravniškim nadzorstvom. Če je torej kak otrok bolan na pljučih, mu zdravnik prav gotovo prepove sončenje in kopanje na prostem. Mlad človek se seveda za to ne briga dosti, če ne stoji za njim starši, ki ga odvrčajo od tega. Če pa se starši ne brigajo, kaj počenja otrok izven domačega okolja, potem prav gotovo nobena zdravniška prepoved ne bo zalegla. Pa tudi opečena in pordečela koža, srbečica in luščenje ne morejo koristiti otrokovemu zdravju, posebno ne mlademu živčevju. Priporočam zato, naj starši puščajo otroke na kopanje le v spremstvu odraslih. Saj otrok ne pomisli, kdaj ima dovolj sonca in vode. Včasih se po cele ure prekucava v vodi, najrajši pod gladino, nato pa njegovo mlado telesce drgeta od mraza in oslabelosti. Tak šport je prav gotovo pretiran; vse, kar je pretirano, pa škoduje zdravju.

Otrokom, ki se kopajo brez nadzorstva, grozi prav tako velika moralna škoda. Kdor opazuje mlade ljudi pri kopanju, posebno zunaj javnih kopalšč, mi bo potrdil, da je njih vedenje vse prej kot dostojno. Kaj vse človek vidi! Pa mi bo kdo ugovarjal, češ vse preveč črno gledaš, povsod vidiš nevarnost, povsod prestopke proti morali. Naj se mladina sprosti, naj se razživi! Prav je tako, toda potem ne tarnajte nad mladimi ljudmi, češ da so pokvarjeni, da jih ne morete več krotiti itd. Čemu jih potem doma opozarjate na lepo vedenje, jih mučite z moralnimi nauki, če jim pa dovoljujete, da se zunaj doma vedejo po mili volji in se družijo s komerkoli. Pri liki naredi tatu, pravi pregovor. In tako je tudi z mladim človekom. Če mu boste dali vso svobodo, jo bo v primernem trenutku tudi izkoristil. Včasih zadostuje le ena garjeva ovca, da okuži vse ostale. Marsikateri dober otrok se je prav pri kopanju moralno pokvaril. Privoščimo torej mladini kopanje in sončenje, vendar nikdar brez nadzorstva.

IVAN THEUERSCHUH

Biti kristjan pomeni imeti istega duha, kakor ga je imel Kristus. Posebej je za kristjane važno, da mislijo na druge in zanje delajo, da imajo čut za svojega bližnjega, da imajo ljubezen do vseh.

Tako je mislil in čutil Kristus. Zanimal se je za vse, skrbel je za vse ljudi. Ko je učil moliti, je dejal: »Kadar molite, recite: Oče naš... Daj nam danes naš vsakdanji kruh...« Govoril je: »Vi ste sol zemlje, žuč sveta«. Darovi, ki jih posedujete, niso samo za vas, uporabiti jih morate v korist vseh. »Ljubite se med seboj!« »Jaz sem trta, vi mladike«. V svoji zadnji molitvi je prosil: »Oče, daj, da bodo vsi eno, kakor so midva eno«. Nebesa so »hiša Očetova, poedinava«.

Kakor je Jezus učil, tako je tudi vedno delal za vse. Ena njegovih glavnih skrbi je bila izšolati apostole, poglavarje družbe, Cerkev, ki naj bi po njegovem naročilu in z njegovo oblastjo širila blagovest med vsemi ljudmi in jim prinašala milosti odrešenja. Petra je postavil, da druge vodi, jih potrjuje, da čuva v viharjih hišo, katere je skalni temelj.

Zdi se, da Kristusa napake apostolov niso posebno skrbele. Važno se mu je zdelo to, da so imeli dobro voljo. Sv. Rešnje Telo je občestven obed, je temeljna notranja vez, ki bratsko ljubezen prinaša in jo utrjuje.

Umrli je, da je vsem ljudem zaslužil milost odrešenja. Čas od vstajenja do vnebohoda je uporabil za to, da je apostole utrdil v veri in jim dal oblast v božjem kraljestvu: oblast zavezovanja in razvezovanja, odpuščanja grehov, oblast pridiganja, krščevanja...

Od početka je bila Cerkev družba, za katero je veljala edinstvo duha in srca za nekaj bistvenega.

Apostoli so smatrali Cerkev za družbo, v kateri smo vsi tesno združeni, kakor udje enega telesa, da se z njim rodimo, rastemo, potujemo, živimo, umiramo in z njim vstajamo, smo kakor hiša, postavljena na vogelni kamen, ki je Kristus, kakor rastlina, ki vsa iz istega vira prejema življenje.

Božje zapovedi, ki morajo biti vodilo delovanja kristjanov, slone na ljubezni. Ljubezen je temelj vseh zapovedi, je zatrjeval božji Učenik. Apostoli so učili, da mora biti ljubezen tista vez, ki družijo vso krščansko družino.

Središče bogoslužja je sv. maša, ki se je morajo ob Gospodovih dneh udeleževati vsi. Pri njej se zbirajo vsi krščeni, vsi božji otroci, okrog starejšega brata Kristusa. Sv. maša je občestvena daritev. Pri njej se najbolj utrjujejo vezi med kristjani.

Bistvo krščanstva je torej, da je socialno, družabno. Bog je Oče, kristjani so otroci, ki jih družijo tesne vezi, kakor člane družine, so kakor udje enega telesa, katerega glava je Kristus.

V naših časih, ko so ljudje tako razdeljeni in spiti, ko vladajo take razlike med nami, ko so tako sebični, se kristjani prizadevajo, da bo med nami vladala edinstvo, bratska ljubezen, pripravljenost, da drugim pomagamo, da se zanje žrtvujemo.

Na morju je isti veter, ki napenja jadra in poriva čoln, isti, ki daje potnikom sapo. Tako isti Duh, ista resnica, ista milost oživlja kristjana. Potrudimo se, da bomo zares postali enega srca in enega duha.

Jože Prešeren

Pred nekaj dnevi sem zagledal pesnika Rafka Vodeba v Trstu s kovčkom v roki, skromnega, nasmejanega in ljubeznivega kot vedno. Z razgretim rimskih pločnikov je prišel preživet kratek oddih na Repentabor, kjer je vedno malo sapice in dovolj sence za oddih. Pred pol leta smo bili z dijaki v Rimu in Rafko Vodeb nas je velikodušno spremljal in nam razlagal znamenitosti mesta. Tedaj je omenil, da bo morda izdal pesniško zbirko. Zdaj jo je že prinesel s seboj v kovčku.

»Človek sem« ji je dal naslov. Najprej se mi je zdelo, da kar nekam nepesniško zveni, a mu nisem te misli izrazil. Potem sem bral verz za verzom. Zdaj sem bolj razumel: v tej drobni knjižici je sama poezija, a nič vsiljiva in bombastična in patetična. Misel je zajeta v izredno fino, čisto, skopo besedo. Misel pa je poezija sama v sebi — v svoji globoki humanosti.

Vodebove podobe segajo na Kras in do morja in iščejo odmeva nekje daleč, tudi v daljnih krajinah za obzorji. Svet je majhen. Posebno je majhen za pesnika, ki živi v srečanju s tolikimi narodi in plemeni.

A najpristnejši in najbolj iskren je tedaj, ko zadiha iz verza domači svet. Najljubša mu je pesem, ki jo je napisal mrtvi materi v spomin. Jaz bi ji dodal še Kraško pokopališče. Še nekaj dni bo Rafko Vodeb med nami, potem odhaja spet v Rim, nato na študij umetnostne zgodovine v Belgijo. A vem, da ga bo pot vedno v času počitka zanesla na Kras, sem, v Slovenijo. Kajti preveč ga je oklenila domovina, da bi se ji mogel iztrgati. To pojo tudi njegovi verzi. Zato je Vodebova poezija tako naša.

Jože Peterlin

Povest iz časa naselitve Slovencev

»Dobro jutro, gospodarica!« jo je pozdravila, kot prej v očetovi hiši, kadar je pozno vstala.

»Zakaj mi praviš gospodarica? Saj veš, da sva obe sužnji.«

»Zame si še vedno gospodarica!«, Secundinin glas je bil veder in kljubovalen, kakor da ji je malo mar, kar drugi mislijo; ona vztraja pri svojem.

Ta vesela kljubovalnost, ki je zvenela iz Secundininega glasu, prasketanje plamena, ki je oblizoval kotel, vijuganje dima v rahlem vetriču, rezgetanje konj, ki so se pasli v bližini, in sonce, ki je zlatilo vse stvari in jih napravljalo prijazne, miroljubne in vesele, vse to je ta hip spet predramilo v Magoni občutek slasti nad življenjem, o katerem je mislila, da ga ne bo nikoli več občutila. Potem se je spomnila, da je prejšnji večer krstila otroka in da mu je zdaj že boljše, pa tudi hvaležna stiska roke mladega slovenskega poveljnika ponoči v šotoru, in obšlo jo je kot slutnja, da bi lahko postalo nelkoč življenje tudi zanjo spet lepo in veselo. Ta občutek je trajal le kratek hip, dokler je klečala pri vhodu voza in z roko odrivala težko kožo ter gledala ven. Kmalu ga je spet zagrnila žalost, kakor zagrnejo deževnega dne težki, temni oblaki liso jasnine na nebu in preženejo sončne žarke. Vendar pa ji je bilo, kot da se je droben sončni žarek prikradel tudi v njeno srce in ostal tam še potem, ko je spustila kožo in se vrnila v notranjost voza, da bi pogledala, kako je z otrokom, in ga nahranila.

Še je občutila globoko bolečino zaradi očetove smrti in vlile so se ji solze, če je le pomislila, kako je ležal tam med tistimi mrtličmi, ves krvav, mrzel in prašen, skoro brez obleke, ker so bili truplo že oplenili vsega, kar je bilo kaj vredno. Vendar pa se je tudi zavedla, da z njegovo smrtjo in z zavzetjem mesta po Slovincih le ni vsega konec. Življenje je obhajalo svoje pomladno zmagošlavje v naravi, še v ptičjem žvrgolenju in v šumenju smrek in borov, ki so se počasno in slovesno pozihavali v rahlem vetru, je čutila njegovo moč in lepoto ter se začutila potolaženo. Mogoče je sam Bog čudežno poslal žarek svoje milosti, da preko Secundininega glasu in iz vse te sončne luči posije vame in me potolaži, je pomislila s slovesnim razpoloženjem v duši.

Teden dni je trajal praznik, s katerim so Slovenci obhajali zavzetje Celeie. Mladina je plesala reje na trati ob robu gozda in tudi kak starejši se je rad vrinil v rej med dvoje čednih deklet in nekoliko poskočil. Skoro brez presledka je bilo slišati zamolke udarce bobnov, sviranje piščali in brenkanje strun. Bile so plesne pesmi, a oddaleč so se zdele Magoni vendarle slovesno resne, obredne in skoro žalostne, da so ji prihajale solze v oči, ko jih je poslušala, posebno če je pomislila, da praznujejo z njimi uničenje njenega domačega mesta in očetovo smrt. Nekaj hrepenečega, nekaka skrita žalost je bila v teh slovenskih pesmih, kakor da izražajo kljub plesnemu ritmu večtisočletno žalost slovenskega ljudstva in njegovo skrito, nezavedno hrepenenje po nečem lepšem, morda po novi domovini, po drugačni usodi in drugačnem življenju. Ni razločila besed pesmi, ki so odmevale do vozov, in tudi če bi jih bila razločila, bi jih ne bila mogla razumeti, vendar pa ji je bilo, kakor da izražajo tudi njeno bolečino, ki jo je morala zatajevati. Saj ni imela časa, da bi se ji vdajala. In nikomur razen Secundine je ni bilo mar. Ta pa je pritekla k svoji bivši gospodarici, kadar je le utegnila, in jo skušala nekoliko potolažiti. Prinašala ji je priboljške, o katerih je vedela, da jih ima Magona rada, in Magona je s solzami v očeh jedla, kar ji je prinašala Secundina, ter se pri tem še bolj živo spominjala prejšnjih dni. Dajala je

poskušat tudi otroku, ki mu je šlo hitro na bolje, tako da se je že igral in smejal. Le iz naročja ga ni smela dati, takoj se je spustil v obupen jok. Med boleznijo se je bil tako navezal nanjo, da je ni mogel več pogrešati.

Tudi Magona je vzljubila lepega in ljubeznivega, čeprav precej trmastega in svojeglavega dečka. Z globokim zadoščenjem in olajšanjem je ugotovila, da nima več vročice, vendar pa je pazila, da bi se ponovno ne prehladil. Spet je zadobil zdrav otroški tek, a najraje je jedel prav tisto, kar je Secundina prinašala njej, in tudi to jo je naskrivaj veselilo, čeprav ni vedela, zakaj, saj ni imelo pomena. Kadar pa sta bila sama, je začela učiti dečka latinskih molitev in besed ter se prisrčno razveselila, ko je zaslišala iz njegovih ustec prvo otroško popačeno latinsko besedo. Najbolj jo je pa ganilo in tudi začudilo, ko jo je prvič poklical »Mama!« Tega ga ni učila, toda morda je deček, ki je že veselo brbljal, tako popačil njeno ime Magona, ki ga je slišal od drugih, ali pa mu je kar samo prišlo tako. Vzela ga je na kolena in ga učila, naj reče »Magona«, toda deček je razigrano in ponosno izgovarjal »Ma-mma«, naj mu je še tako popravljala, in tako je ostalo. Beseda Magona je bila še pretežka zanj.

Iz neke svoje obleke, ki ji jo je bila Secundina rešila, ko je morala iz očetove hiše v suženjstvo, mu je vrezala in sešila novo lepo obleko, pri čemer ji je pomagala tudi Secundina, ki je bila dobra šivilja, saj je prej šivala tudi njej. Starostova mati ju je pustila pri miru, ko je videla, kaj delata, in ju radovedno opazovala pri delu. Končno je tudi prisledla k njima in hotela, da ji pokažeta to in ono. Vsa zadovoljna je stala zraven, ko sta pomerjali malemu Borutu novo obleko. Od začetka se je branil, vtaknil ročice v rokave, ker ni bil vajen tako živih, veselih barv. Ko pa je imel enkrat obleko na sebi, si je ni pustil več sleči. Jokal je, kot bi ga devali iz kože, ko sta mu jo slačili. Morali sta mu zavezati okrog telesca pisano Magonino ruto, da sta ga potolažili, in tako našemljen je ponosno racal za njo, kamor je šla. Držal se je je kot žrebiček, in če je ni mogel dohajati na svojih kratkih in še nekoliko negotovih nožicah, se je spustil v tak jok, da ga je morala vzeti v naročje. Tedaj se je hipno pomiril in jo ves blažen trepljal po lasih in licih.

Na tihem je bila starka morda še vedno nekoliko ljubosumna na mlado sužnjo, ki si je znala tako hitro pridobiti ljubezen njene vnuka, vendar pa tega ni več pokazala. Morda se je bala sina, ali pa ji je začelo prijati, da se je Magona toliko ukvarjala z otrokom, ker je s tem njej prihranila delo. Lahko je več počivala ali pa šla nekoliko poklepetat okrog po drugih vozovih, za kar prej ni imela veliko časa. Bila je prijazna do Magone, ji odstopala od najboljših jedi, ki sta ji jih nosili dekli, in z veseljem pokušala tisto, kar je pripravila Secundina Magoni. Nič več jima ni bilo treba tega skrivati pred starko. Končno so vse tri skupaj pojedle kak priboljšek in se prav dobro razumele, četudi starki latinske besede nikakor niso šle v glavo. Spraševala je že, kako se pravi temu in onemu, nato pa trmasto in nevrno zmajevala z glavo in se čudila, kako morejo ljudje reči »vestis« namesto obleka ali »pulchere« namesto lep, saj je bilo vendar tako preprosto reči to po slovensko in tako težko po latinsko. Svet je pač čuden, je razmišljala. Vendar pa jo je vse zelo zanimalo, kot pač pogosto vse zanima zdrave in duševno čile stare ljudi, kadar izpremene okolje. Otipavala je Magonino in Secundinino obleko in perilo, gledala, kako je sešito, in ju opazovala, kako pereta. Potem pa jima je ona razkazala, kaj premore, polne skrinje čistega, lepo stkanega hodnega platna, volnene in platnene obleke, kožuhe, okrasje in drugo. Onidve pa sta se čudili, koliko lepega premorejo in kaj vse znajo ti barbari, o katerih sta vedno slišali le, kako so divji in nevedni. Res, da med starkinimi zakladi ni bilo tako prefinjenih in rafinirano izdelanih stvari, kakor sta jih poznali onidve, a vendarle je bilo vse na svoj način lepo in dobro

Matiček (E. Košuta) in Nežka (U. Zlobčeva)

Linhartov »Matiček«

Pred nekaj leti so ga prvič igrali. Ko smo zvedeli, da so si ga tudi letos izbrali za konec šolskega leta, nam je bilo kar žal, zakaj ponovno Matička. Ko pa smo bili v velikem avditoriju, se nismo več čudili. Studentje so s tako ljubeznijo zaživel tisto preprosto zgodbo, ki jo je že davno napisal Linhart, da so nas v trenutku potegnili za seboj. Niso igrali, živeli so. Z neko resnobo in zanosom, kot bi opravljali veliko delo.

Prof. Jože Peterlin, ki je že pred leti režiral to veseligo, ji je morda zdaj še mnogo bolj kot tedaj dal zansa in domačnosti. Spretno je popeljal mlade ljudi, med katerimi so bili mnogi prvič na odru, preko vsega, kar bi utegnili kje zavirati ali vzbujati naučenost. In vendar si vedel, da so dobro naučeni. Tak »Matiček« kot se je izkristaliziral iz tržaških predstav, je postal tudi naš, ne samo gorenjski. Gospoda govori stari jezik, malce trd in neokreten kot ga pač govori tuja gospoda. Služinčad, domači ljudje, pa govore v tržaškem narečju kot bi jih poslušali nekje v Devinskem gradu ali v Miramaru. Med njimi se spletajo vezi ljubezni in ko jih hoče gospoda ukaniti, pokažejo veliko več bistrosti in iznadrljivosti kot pa propadajoča gospoda. Nazadnje slavi zmagoslavje naš človek, ki je preprost in pošten.

Razumljivo je, da je igra kar vlekla občinstvo za seboj. Sodelovalo je z igralci in vedno bolj se je stopnjevalo to sodelovanje. Avditorij, ki ni nikdar pri drugih predstavah tako poln, je bil živ in lep. Že dolgo ni bilo tam tako lepo.

Igralci so se izredno dobro živeli v svoje vloge. Edi Košuta je bil kot Matiček naven, pogumen in domač v govorici in gibanju. Simpatije so bile seveda ves čas na njegovi strani. To se pravi, da je zares dobro igral. Nežka je igrala z neko milino, naivno

Rajalni nastop v »Matičku«

preprostostjo in toplino Uča Zlobčeva. Če je bila to njena prva vloga, jo je treba toliko bolj pohvaliti. Barona je igral z zadržanostjo **Jožko Pirjevec**. Posrečilo se mu je nakazati tisto degeneriranost in pokvarjenost tedanje gospode, ki je dokončno upropastila te družine. **Sonja Polojac** pa je igrala gospo s fineso in gracioznostjo kot bi bila v vsem tem doma. V ranjeni ljubezni pa je lepo nakazala čustvo srca. Zelo posrečeno je združil plahost in študentovsko tveganost **Mihael Renko** v vlogi Tončka. Smešno resnost in dostojanstvenost podeželskega odvetnika je presenetljivo dobro družil **Franko Fekjet** v Zmešnjavi. **Friderik Opelt** je v Žužku nakazal bogastvo glasovnega in mimičnega izraza in tako dobro rešil svojo nalogo. Mimično in govorno je zelo dosledno odigral vlogo pisarja **Budala Igor Kosmina**. Vlogo grajskega hlapca pa je v senci pijanca izredno naravno rešil **Oton Pirc** in dosegel, da ga je občinstvo nagradilo s ploskanjem kar ob odprti sceni. Jako, grajskega hlapca, je smiselno rešil **Pavel Chersi**, vlogo sodnega sluge pa je igral **Marino Ažman**.

Pesmi je komponiral prof. **Pavle Merku**, pevski nastop pa je pripravil prof. **H. Mamolo**. Izredno ljubke in posrečene baletne vloške je nastudirala prof. **Krasulja Suhadolčeva**.

S tem nastopom so dijaki lepo zaključili šolsko leto in opozorili slovenske starše na svojo šolo in na njeno resno delo.

Drago Štoka

SNG

JERZY LUTOWSKY: »DEŽURNA SLUŽBA«

Slovensko narodno gledališče v Trstu je zaključilo svojo letošnjo sezono s predstavo povsem novega dela sodobnega poljskega pisatelja Lutowskega, »Dežurna služba«.

Poljska vojna književnost je mnogo bolj sproščena vezi in predpisane poti, ki je običajna pri narodih, do koder seže senca sovjetskih zahtev. Poljaki zajemajo sicer snov v svoji sodobni stvarnosti, vendar je središče njihove umetnosti človek z dušo in srcem, ne pa avtomat ali traktor. In ne propagandist.

Tudi »Dežurna služba« je taka. Čeprav ne bi mogli v vsem pritrditi trditvam Lutowskega, je vendar jasno, da išče predvsem človeka v svoji drami in njegovo pravico do življenja in zvestobo samemu sebi. Poleg avtomatov in poslušnih petoliznikov, žive v dra-

izdelano, včasih celo tako imenitno in umetno, da sta se čudili, odkod barbari vse to vedo. Odkrili sta, da niso brez kulture, kakor sta vedno slišali, ampak da imajo tudi oni svojo lastno, preprosto pa vendarle lepo kulturo, ki se je izražala tudi v najbolj preprostih stvareh. Marsikako orodje je bilo tako smiselno in lepo izdelano, da sta ga naravnost občudovali kot na primer kolovrat.

Počasi sta spoznali, da ti barbari tudi niso vedno in v vsem tako divji in krvoločni, kakor sta jih videli prvi dan. Tudi oni so imeli svoje zakone in šege, ki so se jih skrbno držali. In kdor se jih ni držal, je bil kaznovan. Zelo so spoštovali stare ljudi in posebno starše. Nekega dne sta videli, kako so privezali k vozu in javno prešibali z brezovimi šibami mladega bojvnika, ki je v pijanosti udaril svojega očeta. Nič ni pomagalo, da sta oče in mati sama prosila zanj in mu vse odpustila. Slovenski nenapisani zakon je zahteval, da se zločin, ki ga je storil mladenič, strogo kaznuje. Odvezali so ga šele, ko je imel kožo vso rdečo in zateklo od udarcev.

Nekega večera, ko je deček mirno zaspal, je Secundina zvbila Magono, da sta šli gledat, kako pleše in se veseli slovenska mladina na trati sredi gozda. Magona ni hotela iti, zdelo se ji je, da bi s tem onečastila svoje žalovanje za mrtvim očetom. Toda Secundina jo je silila, naj gre z njo, češ da sama ne mara iti, rada pa bi videla, kako plešejo. Končno se je Magona dala pregovoriti, da bi ustregla svoji mladi prijateljici, ki je bila dobra z njo. Ni ji zamerila, da se Secundina ni vdajala taki žalosti kot ona sama. Poznala je njeno nekoliko lahkomišelnost in vedro naravo, ki se je odvrčala od otožnega razglabljanja in žalosti ter iskala veselje kakor cvet, ki se zapre pred nočjo, zjutraj pa se razklene in obrača za soncem. Prav zato, ker sama ni bila taka, je imela rada Secundino in jo je potrebovala. Če bi ne bilo nje in njene vedrine, bi ji bili ti dnevi še mnogo hujši. Tako pa je le nekako prenašala svojo bolečino in včasih jo je pripravila Secundina s svojim vedrim klepetanjem celo do nasmeha, čeprav je bila njena vedrina pogosto tudi nekoliko prisiljena, kar je Magona dobro čutila. Tem bolj je bila dekletu hvaležna za njeno tolažbo. Vendar Secundina brez nje ni hotela iti pogledat plesa slovenske mladine, čeprav bi ga bila rada videla. Take stvari so jo že od nekdaj zelo pritegovale. In da bi ji ustregla ter se ji izkazala hvaležno za vso njeno dobroto in pomoč, je Magona šla z njo.

Ob robu jase so goreli veliki ognji, na katerih so pekli na ražnjih ovce in goveda. Starejši in tisti, katerim ni bilo več do plesa, so sedeli pri ognjih, jedli in gledali, mladina pa je plesala sredi trate, kjer je bila trava že vsa poteptana, da se je videla ponekod gola zemlja. Mnogi ognji so razsvetljevali jaso, da je bilo svetlo skoro kot podnevi. Na sredi so sedeli godeci s prekrizanimi nogami in svirali, rej pa se je vrtel okrog njih. Zdajpazdaj je kateri od godecev segel po glinastem vrču ob sebi in napravil nekaj dolgih požirkov, nato pa spet nastavljal piščal na usta ali začel prebirati strune. Le bobnarji so sedeli na štorih, da so lažje zamahovali po velikih bobnih iz kravjih kož. Slovenski mladeniči in dekleta so v krogu plesali okrog godecev, držeč se za roke, in zraven peli ter vriskali. Magona in Secundina še nikoli nista videli tako sproščene veselja. Tu pa tam je kdor skočil iz vrste in se začel sam vrteti in poskakovati sredi kroga, hoteč dati daška svojemu prekipevajočemu veselju. Med plesom je planil h kateremu od godecev, ki je posebno lepo igral, in ga objel ali vrgel njegovo pokrivalo v zrak; ali pa mu je iztrgal piščal ali boben in začel sam igrati, dokler ga ni spet prevzela želja po skakanju, s katerim je najlažje izražal svoje veselje, in je spet skočil v krog ali pa v čepečem plesu in vihteč v roki meč ali sulico razkazoval svoje sposobnosti in bojno spretnost. Tudi drugi so plesali veselo, a nekoliko bolj umerjeno, čeprav se je Magoni zdelo, da je glasba od blizu bolj vesela, kakor se ji je zdela od daleč. Mogoče je povzročala ta veselejši vtis razigranost plešoče mladine, četudi so imeli reji nekam slovesen in obredni značaj, ali pa vedra bela barva dekliških oblek iz hod-

nega platna, ki so plahutale v ritmu plesa. Mladenci so med plesom po večini odložili orožje in marsikateri med njimi je že imel na sebi kak kos obleke premaganih Celejčanov.

Magona se je zgrozila ob misli, da bi zagledala na kom kos očetove ali Erikove obleke. Opazovala je rajši dekleta. Bila so velika, močna in plavalas, po večini visokih in tudi lepih postav, a krepkih udov kot mladeniči. V prvem hipu se ji niso zdele nič ljubke. Imele so velike roke in zagorelo kožo od dela na polju in obrazi so jim bili ostro rezani, skoro kot pri moških. Nekatere so bile tudi precej pegaste, kot so pogosto plavalaske, ki so preveč izpostavljene soncu. Njihove kretnje so bile nekam grobe in prav nič žensko mehke, vendar pa ne neokretne.

»Uh, kakšne klade so!« se je namrdnila Secundina.

»Ničkar ne bodi krivična. Poglej, kako lepe postave imajo nekatere in kakšne lepe lase!«

»Kot slama. Ni čudno, če se ozirajo slovenski mladeniči rajši po drugih dekletih.«

»Kako pa veš, da se ozirajo rajši po drugih dekletih?«

»Vem, je rekla Secundina malo užaljeno. Toda ni strpela, da bi obdržala svojo skrivnost zase.

»Neki slovenski mladenič je zaljubljen vame«, je rekla.

»Kdaj pa sta se spoznala?«

»Ko me je zvezal.«

»Zvezal te je?«

»Ja, tam v mestu tisto noč, ko sem šla iskat Aureliusa Bassusa na dom. Lahko bi me bil zadavil, pa me ni, ker se je takoj zaljubil vame, ko me je zagledal, ali pravzaprav potipal, ker je bila tema. Če bi bila katera od teh klad, bi me bil prav lahko zadavil ali pa mi razbil glavo, saj še vedel ne bi bil, da sem ženska.«

»Uh, kakšne govoriš, Secundina!«

»Govorim samo, kar je res! Saj veš, da nikoli ne lažem, gospodarica.«

»Tudi zdajle si se zlagala.«

»No, včasih se vsaka ženska zlaže, drugače pa ni ženska. Saj resnice včasih ljudje in zlasti moški še slišati ne marajo.«

Magona je molčala. Glede znanja o moških se gotovo ni mogla meriti s svojo navihano služabnico.

»Ali si slišala kaj o gospodu Eriku?« je vprašala čez nekaj časa.

»Pribina pravi, da je ušel.«

»Kdo je Pribina?«

»No, to je tisti slovenski mladenič, ki je zaljubljen vame.«

»Kako pa se razgovarjaš z njim, če ne znaš njegovega jezika, on pa ne latinsko?«

»Nekako se že razumeva, sama ne vem, kako«, se je nasmejala Secundina. »Glavno je, da se razumeva, ali ne?«

»Z ozirom na to, da so Slovenci osvojili naše mesto in nas odpeljali v suženjstvo, bi bila lahko malo bolj resna, veš, Secundina«, je očitaje rekla Magona.

Secundina jo je skoro začudena pogledala.

»Saj Pribina je resen. Seznanila te bom z njim, gospodarica.«

»Ali sta že taka prijatelja?«

»Še kar precej.«

»Pa ga imaš rada?«

»Ne vem.«

»Kako da ne veš, če sta prijatelja?«

»Nisem še razmišljala v tem.«

Magona se ni mogla premagati, da bi ne vprašala:

»Pa ti ugaja?«

»Nekoliko že.«

mi ljudje s svojimi nazori in mnenji. Pisatelj jih ne poteza na vrvice kot lutke, ampak žive iz sebe.

Jože Babič, ki je delo režiral, je poleg enovite podobe poiskal v njem vse tiste psihološke odtenke, po katerih postane šele predstava zares lepa. V njegovi režiji je bil človek deležen ljubezni, zato je bil gledalec zadovoljen. Tudi igralci so v splošnem svoje vloge zelo dobro rešili. Bolj kot kdaj je bila prepričljiva igra Staneta Starešiniča, ki je ustvaril lik kirurga Osinskega. Naravnost klasičen tip režimskega priganjača pa je zaigral Rado Nakrst v upravnem vodji bolnišnice. Pridružuje se mu sestra Sofija Mire Sardočeve, ki je posebno v čustvenih izrazih izredno subtilna in nikdar vsiljiva. Piotr Dabek Modesta Sancina je naraven in izredno stvarren. Zanimivo postavlo vodje varnostne službe je ustvaril Julij Guštin, ki je dobro pogojen, le malce sunkovit. Ana Zlate Rodoškove je dekle, ki išče predvsem sebe — in to je igrala dobro zadela. Bolniško strežnico igra še Leli Nakrstova, delavca pri žagi Silvij Kobal, doktorja Korguta pa Edvard Martinuzzi. Med podobami izstopa lik ravnatelja bolnišnice, ki ga igra Stane Raztresen.

Igra in režija se odlikujeta po svoji stvarnosti; kot bi analizirali dejstvo ali dogodek. Zato ne dvomim, da bo inteligentni gledalec užival pri predstavi, ki vendar enkrat ni v ozkih vezeh, ampak daje možnost razmišljanja.

Jože Peterlin

Gostovanja

SLOVENSKO NAR. GLEDALIŠČE V TRSTU je gostovalo na »Ljubljanskem festivalu« z Goldonijevo komedijo »Primorske zdrahe«. Predstave so bile na prostem. Kot prejšnja leta, je tudi letos očarala občinstvo živa govorica z obale, južnjaško slovenski živahni temperament igralcev in pa pristna scena slikarja Jožeta Cesarja, ki poje v živih, naravnost drznih barvah.

STALNO ITALIJSKO GLED. V TRSTU je nastopilo v odprtem gledališču Biennalskega parka v Benetkah z dramo Antonija Aniantaja »Zveplena roža«. Predstava je bila v okviru Mednarodnega beneškega dramskega festivala. Režiral je Franco Enriquez, glasbo po sicilijanskih ljudskih motivih pa je zložil Domenico Modugno, ki je tudi igral v drami. Gledališče je bilo toplo sprejeto.

LJUBLJANSKA OPERA

je gostovala na »Graškem festivalu«, kjer je prikazala balet »Labodje jezero« in opero Prokofjeva »Zaljubljen v tri oranže«. Gostovanje je imelo lep uspeh in je obnovilo stike med graško in ljubljansko Opero, tako da je pričakovati, da bo tudi ansambel graške Opere kmalu gostoval v Sloveniji.

»Tagespost« takole zaključuje svojo kritiko: »Oba večera ljubljanske Opere sta se odigrala pred polnozasedeno dvorano in oba sta bila — vsak na svoj način — v resnici praznična dogodka našega festivala.« List meni, da bo »na ta način mogoče graški letni festival razširiti« in izraža upanje, da si bo tudi graška Opera odprla pot za gostovanja v deželah na jugovzhodu Evrope. Štajerska prestolnica Gradec si ob svoji južni meji pač ne želi zgraditi kitajskega zidu nepoznavanja in nerazumevanja sosedov.

(Dalje)

Radijski postaji na mejah Slovenije

Tržaškim in Goriškim Slovencem je znano, da oddaja tudi celovška radijska postaja vsakodnevni slovenski spored. Pred kratkim je izdalo vodstvo radijske postaje v Celovcu svoje tiskano letno poročilo, ki obsega predvsem čas preteklega koledarskega leta. V kolikor zadeva to poročilo tudi oddaje v slovenščini, bodo ugotovitve tudi nas zanimale.

V primeri z nami so koroški Slovenci seveda na slabšem v toliko, da nimajo svoje radijske postaje, kot jo imamo mi. Vendar pa je na glavni postaji odmerjen čas dnevno tudi za slovenske oddaje. Tako imajo državljani avstrijske oziroma nemške narodnosti priliko poslušati tudi slovenske narodne in umetne pesmi, predavanja in druge oddaje v slovenščini, kar bi verjetno italijanski poslušalci težko prenesli na svojih sprejemnikih.

V uvodu v knjižico ugotavlja intendant ravn. Peter Goritschnig, da so »oddaje bile tudi v preteklem letu izraz umetniške ustvarjalnosti. Potem pa poudarja, kako so sicer vse avstrijske radijske postaje obmejne, kajti njihov sprejemni prostor meji na tuje, sosedne države, a opravlja prav na tem področju posebno poslanstvo s pomočjo svojih slovenskih oddaj. O njih pravi, da so sestavljene tako, da ustrezajo izvirni, v deželi nastali dejavnosti manjšine. V celoti pa tvorijo te oddaje miniaturni program velike postaje. Oddaje pospešujejo kulturne dobrine, obenem pa služijo tudi zabavi. Na ta način opravljajo nalogo povezovanja kultur in narodov v smislu človečanskih idealov svobodnega sveta.«

Podrobno poročilo za Slovence podaja g. Helmut Hartmann, ki vodi slovenski del že več let skrbno in prizadevno. Iz poročila sledi, kar je zanimivo, če ga primerjamo z našim tržaškim sporedom, da je precej folklornih oddaj in sploh domače barvitosti. Naravnost razveseljivo pa je pravilno pojmovanje vloge postaje v tejle zaključni ugotovitvi: »Namen oddaje je nuditi koroškim Slovencem možnost, da goje svoje kulturno življenje ter ga izražajo. Ta namen je bil izvajan ne da bi pri tem segali previsoko. Tako je bilo moč vzbuditi pri poslušalcih zanimanje za te oddaje. To dokazujejo tudi dopisi iz Stajerske, posebno iz graške kotline, iz Spodnje Stajerske, Bele Krajine, Gorenjske in Slovenskega Primorja ter Gorice, prav posebno pa iz številnih krajev južne Koroške, kar je posebno razveseljivo in ugodno.«

Tudi naša tržaška postaja opravlja veliko poslanstvo. Včasih pa je morda le preboječa, ko gre za slovensko bitnost in slovensko kulturo, da pogosto predavatelj ne sme napisati na primer »naš«, »slovenski« itd. V tem oziru je avstrijsko gledanje mnogo bolj široko in demokratično in verjetno bo zato imela tudi postaja večji vpliv, privlačnost in navezanost.

Želimo, da bi obe postaji, celovška in tržaška, na tej meji svetov prodirali v zaledje in prinašali blagovest svobode in demokracije svobodnega sveta, ki je na pohodu.

Postaji pa bosta toliko bolj privlačni, kolikor bosta **slovenski**. To se pravi, da morata posredovati svojim slovenskim poslušalcem njihovo kulturo, in to čisto, neokrnjeno. Nobenega razloga ni, da bi se bali, da bosta postaji nacionalistični. Narodna kultura je nad politiko, zato mora biti glavna vsebina vseh oddaj. Le tako bo postaja priljubljena in bo mogla poleg drugega uspešno širiti ideje svobodnega demokratičnega sveta.

Na ta način bosta postaji na mejah res posredovali med narodi. Širili bosta kulturo in zblíževali ljudi. Tudi v tem imata Celovec in Trst važno poslanstvo.

SPORED POD DROBNOGLEDOM

Zaman iščemo še radijske igre ob nedeljah popoldne. To so poslušalci že gotovo opazili, da jih v poletnem času ni več. Prepričani pa smo, da jih bo vodstvo spet uvedlo že v jesenskem času. Tudi sobotni popoldan terja, posebno v zimski dobi, svoje. Program, ki se je rešil precejšnje okostenelosti, bo gotovo v bodoče tudi v soboto še bolj polno zaživel in ustregel poslušalcem.

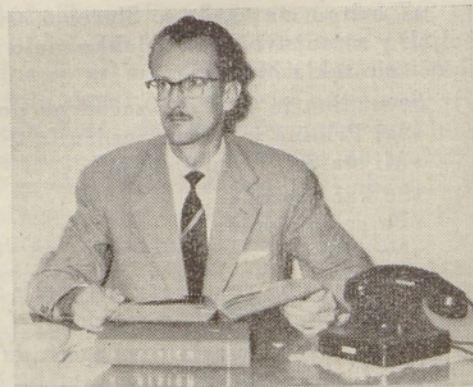
Med celovečernimi dramami predstavlja ta mesec slovensko književnost drama Stanka Cajnkarija »**Potopljeni svet**«. Drama je vzbudila ob izidu pred vojno precej prahu in polemik, kasneje pa je bila že ponovno na deskah poklicnega gledališča v Ljubljani in je doživela lep uspeh.

Opazili smo gotovo zanimivo mladinsko igro v nadaljevanjih, ki jo je napisal **Franc Jeza**, in sicer »**Odprava Marko**«. Dogajanje je pisatelj postavil na Opčine in v Trst in je naložil gibalno dogajanja otrokom. Zgodba izraža lju bezen do živali, tovarštvo in prijateljstvo ter pogum. Je vzgojna in vendar ne vsiljiva. Opozorimo na to mladisko igro zato, ker se revija in časopisi vse premalo ustavljajo ob podrobnem sporedu. Pogosto smo imeli na sporedu že umetniško in kulturno pomembne stvari, a izginejo, potem ko so jih enkrat samkrat eterski valovi ponesli v svet.

Ko **študent na rajžo gre** je nova počitniška oddaja, ki je na sporedu vsako nedeljo. Reporterski del zanjo prispeva **Mitja Volčič**, urejuje jo in ostali program pa pripravlja **Drago Štoka**. Po prvih dveh oddajah smo ugotovili precej razgibanosti in domiselnosti. Brez dvoma jo radi poslušajo starši doma in otroci v kolonijah, pa tudi drugi. Želeli bi dosti petja in še več veselega programa. Ne dvomimo, da se bo odaja razvila v mladostno privlačno oddajo, ki jo je morda prav doslej mladina pogrešala.

Mladi državljan je druga novost v našem sporedu, ki jo pripravlja **Saša Martelanc**. Podobne oddaje je imel sicer tudi RAI na sporedu, a so Martelančeve povsem izvirne in res zanimive. Posul jih je z drobnimi zanimivostmi in duhovitostmi in so mladim poslušalcem prav všeč.

V okviru oddaje **Širimo obzorja** pripravlja oddaje iz tehničnega področja inž. **Miran Pavlin** na nov način: v dialogu in v sceni ponazarja tehnične probleme, da dobivajo neko praktično in živo vrednost. Oddaje so zanimive in namenjene seveda predvsem naši mladini.

Ing. Miran Pavlin, ki piše največ oddaj s tehničnega področja

RADIJSKI PROGRAM ZA MESEC AVGUST

VSAK DAN

takoj po otvoritvi ob 7.00 Svetnik dneva (ureja dr. Lojze Škerl); 8.00 Dnevni jedilnik (sestavlja prof. Adela Mesesnel - samo ob delavnikih); 23.55 Mišel - lahko noč (recitira Stane Raztresen.)

Oddaja »Brezobvezno« od 11.30 do 12.10. V avgustu 25 oddaj, razdeljenih na dva dela: »Drobiž od vseposod« in »Predavanje« s pestro vsebino (Po širnem svetu — Potovanje po Italiji — Žena in dom — Iz kraljestva narave — Življenja in usode — Izleti po gorah.)

OSTALI GOVORJENI SPORED

(Odgovorni urednik Ado Lapornik)

NEDELJA ob 17.00 **Novela tedna** (ureja prof. dr. Josip Tavčar), po vrstnem redu: Alphonse Daudet: »Legenda o človeku z zlatimi možgani«; Ciril Kosmač: »Kruh«; Giovanni Boccaccio: »Dekameron« - 9. dan, 9. novela; Edgar Allan Poe: »Ovalni portret«; Becquer Gustavo Adolfo: »Zelene oči«.

Če študent na rajžo gre - mladinska počitniška oddaja (urejajeta radijski reporter Mitja Volčič in Drago Stoka), ob 19.15.

Narava poje v pesmi (urejuje prof. Lojzka Peterlin), ob 21.30. Izbor lirike kot sledi: »Čez nebes se vlečejo sivi oblaki«; »Rad bi natrgal jih, rože«; »Vsa priroda v himno se združuje«; »Jagnjed ob poti šumi«; »Dajte mi svetlo, tiho sonce, z vsemi žarki slepečimi«.

PONEDELJEK ob 19.15 **Radijska univerza**: Industrijska revolucija 19. stol. V drugem odmoru opere: **Mala literarna oddaja**.

TOREK ob 19.15 **Širimo obzorja**: Mladi državljani (5. oddaja - Cives, Tatti, Saša Martelanc); Tehnika ustvarja nov svet (6. Sončne peči - ing. Miran Pavlin); Mladi državljani (6. Cives, Tatti, Saša Martelanc); Tehnika ustvarja nov svet (7. V senci plavžev - ing. Miran Pavlin.)

Obletnica tedna ob 21.00: »Paul Claudel, 90-letnica rojstva« (Mirko Javornik); »Dvajset let Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani«; »Ivan Meštrovič dočakal 75 let starosti« (ing. Miran Pavlin); »Polkovnik Drake ali 100 let petrolejskih vrelcev«.

Literatura v Sovjetski zvezi ob 22.00 (Filibert Benedetič): Bosjak Gorki — Gorki »proletarec« — Sola »Proletkulture« in socialistični realizem — »Trnova pot« Alekseja Tolstoj.

SREDA ob 18.30 **Z začarane police**.

Zdravniški vedež ob 19.15 (posvetovalnica dr. Milana Starca).

ČETRTEK ob 19.15 **Radijska univerza**: Mednarodne organizacije.

Ilustrirano predavanje ob 21.00: ciklus »Malo znane ljubzenske zgodbe

iz svetovne zgodovine« (Vili Hajdnik z naslednjimi oddajami: »Kierkegaardova ljubezen odpovedi«; »Ivan Cankar in Stefka«; »Hanibalova ljubezen« in »Križarjeva ljubezen«.

Sodobna književnost in umetnost ob 22.00: Bogomir Magajna: »Na bregovih srca« (prof. Martin Jevnikar); »Ameriško sodobno pesništvo« (prof. dr. Josip Tavčar); Carlo Bernari: »Grenka ljubezen« (prof. dr. Josip Tavčar); Saša Vuga: »Veter nima cest« (prof. Martin Jevnikar).

PETEK ob 19.15 **Znanost in tehnika**: »Tri železnice v Arabski puščavi« — Utrinki — »Od jadrnice do atomske ladje« — Utrinki — »Letalo s prhuta-jočimi krili, stari sen človeštva«.

Dante Alighieri: **Božanska komedija** — Pekl: XXV. do XXIX. spev (razlaga dr. Janko Jež, prevod spevov dr. Alojz Gradnik, recitacija prof. Jože Peterlin) — ob 22.00.

SOBOTA ob 16.00 **Radijska univerza**: »Življenjepisi mislecev«.

Ob 19.15 **Umetnost in življenje**: ciklus prof. ing. Mirana Pavlina: »29. Beneška biennala«; »Sest nagrajencev letošnje Beneške biennale«; »Razstave štirih mojstrov slikarstva v Benetkah«; »Antološki pregled sodobnih italijanskih likovnih umetnikov«; »Težnje in struje sodobne svetovne likovne umetnosti«.

DRAMSKO — GLEDALIŠKI SPORED

(Odgovorni urednik ing. Boris Sancin)

Klub samomorilcev (R. L. Stevenson, prevedla V. Volfova), na sporedu 2. avg. ob 21.

Krokarji (Henry Becque, prevedel Mirko Javornik), drama v 4. dej., na sporedu 6. avg. ob 21.

Dogodivščina na potovanju (Roberto Bracco, prevedel Jože Peterlin), vese- loigra v enem dej. na sporedu 9. av- gusta ob 21.

Visoška Kronika (Ivan Tavčar, dra- matizacija Mirko Javornik), na spore- du 13. avg. ob 21.

Bernardino življenje (Mirko Javornik), dramatizirana zgodba, na spore- du 15. avg. ob 17.

Kreutzerjeva Sonata (L. N. Tolstoj, prevedel dr. V. Ocvirk), dramatizirana zgodba, na sporedu 16. avg. ob 21.

Ura fantazije (Anna Bonacci, preve- del Martin Jevnikar), veseleigra v 3. dejanjih, na sporedu 20. avg. ob 21.

Pomlad v veselju (Lovro Valentin- čič), satira na današnji čas, na spore- du 23. avg. ob 21.

Potopljeni svet (Stanko Cajncar), drama v 3. dej., na sporedu 27. avgu- sta ob 21.

Gospa Fedele (Antonio Fogazzaro, prevedel France Zupan), dramatizirana zgodba, na sporedu 30. avg. ob 21.

RADIJSKO GLEDALIŠČE ZA NAJMLAJŠE

ima ves mesec na sporedu v nadalje- vanjih radijsko mladinsko igro Franca Jeze, »Odprava Marko«. Oddaje so kot navadno vsako soboto ob 18. uri.

Razen tega pa imajo najmlajši po- slušalci še posebno oddajo na praznik 15. avgusta, in sicer ob 11.30. Slišali bodo pravljico Milice Kitkove: »Mu- renček s cvetne poljane«.

GLASBENI SPORED

Pizzetti: **Sonata v A**; izvajala bosta violinist Alfonso Musesti in pianist Ar- mando Renzi. (1. avgusta.)

Ruggero Leoncavallo: **Glumači**; Tr- žaški filharmonični orkester in zbor gledališča Verdi bo vodil Ugo Rapalo. (4. avgusta.)

Samospelve jugoslovanskih skladate- ljev bo pela sopranistka Ondina Otta. (5. avgusta.)

Paganinijev **Kvartet v D-duru** bo pred- vaval Tržaški godalni kvartet. (8. avg.) Ettore Berlioz: **Faustovo pogubljenje**; Orkester tržaške filharmonije in zbor gledališča Verdi bo vodil Franco Capuana. (11. avgusta.)

Pianist Pavel Šivic bo predvaval sklad- be **Granadosa, Ravela, Martinija in Du- kelskega**. (12. avgusta.)

Cajkovsky: **Simfonia št. 4 v a-molu**; Tržaški filharmonični orkester bo vo- dil Thomas Schippers. (12. avgusta.)

Pianista Lya de Barberis in Arman- do Renzi bosta predvajala skladbe skla- dateljev: **Stravinskega, Nielsena in To- nattijsa**. (15. avgusta.)

Ravel: **Ma Mere L'Oye** - 5 otroških skladb; Mortari: **Dolga cesta smrti**; Rossini: **Viljem Tell**, simfonia; Trža-ški filharmonični orkester bo vodil Pie- ro Santi. (19. avgusta.)

Mezzosopranistka Marcella Ascarelli in pianist Giorgio Favaretto bosta pred- vajala skladbe **Faureja, Ravela in Blo- cha**. (19. avgusta.)

Giuseppe Verdi: **Moč usode**; zbor in orkester Akademije sv. Cecilije v Rimu bo vodil Francesco Molinari Pradelli. (18. avgusta.)

Pugnani: **Sonata v E-duru**; Galbi: **Sonata**; predvajala bosta violinist Ni- cola Petrovič in pianist Isidore Karr. (22. avgusta.)

Modest Mussorsky: **Boris Godunof**; metropolitansko Opero v New Yorku bo vodil Emil Cooper. (25. avgusta.)

Schumann: **Kreisleriana op. 16**; izva- jala bo pianistka Francesca Meneghel. (26. avgusta.)

Beethoven: **Prometej - Ouverture op. 43**; Eulambio: **Koncert v g-molu** za klavir in orkester; Mendelssohn: **Bri- lantni capriccio op. 22** za klavir in or- kester; orkester Tržaške filharmonije bo vodil Luigi Toffolo, pianist Alessan- dro Constantinides. (26. avgusta.)

Sonate **Domenica Scarlattija** bo izva- jal klavirist Ruggiero Gerlin. (29. avgusta.)

Bard (Marijan Bajc)
pripoveduje zgodbo o Jugundi

Slovenski tabor

Slovenska prosveta na Tržaškem organizira vsako leto prosvetni tabor. Letošnji (13. julija) je bil osmi po vojni. To so tabori Tržaških in Goriških Slovencev, ki hočejo ohranjevati svoje narodno in krščansko izročilo. Včasih so se nam pridružili tudi Koroški Slovenci, da smo bili tako združeni vsi, ki živimo na robih Slovenije.

Tudi letošnji tabor je bil mogočna manifestacija slovenske misli. Dr. Maks Sah je v svojem govoru povedel tisoče, ki so v nede ljo prihiteli na Opčine, na tiste velike tabore, na katerih so se zbirali že nekoč naši predniki. Moški zbor goriškega SKPD pa je pod vodstvom prof. Mirka Fileja v čudoviti ubranosti zapel vrsto pesmi, tako da je množico v trenutku osvojila lepa melodija. Enako topel in iskren je bil potem pozdrav g. Maksa Komaca.

V drugem delu je Slovenski oder zaigral novo dramsko delo Slavka Rebca: »Jugunda — bela gospa Devinska«. Pisatelj je zajel snov iz zgodovine gradu v Devinu. Ohranil je legendo s tem, da je postavil barda na oder, ki pripoveduje in veže dejanja. Zgodba sama je posebej v drugem delu dosti napeta in bo lahko dosegla še večji učinek, če jo bo pisatelj v prvem delu nekoliko strnil. Od prizora med vitezi v Sveti deželi dalje napetost raste in doseže izredno dramatičen konec.

Za take prilike je zelo težko dobiti primereno dramsko delo. Da je Slovenska prosveta segla po drami, ki je zajeta na domačih tleh, je hvalevredno. Do izraza pa pride na prostem vedno le tista igra, kjer je dosti dejanja.

Igralci so se vživeli v vloge in jih podali zelo dovršeno. Posebno odlično je igrala Ma-

2 biblioteki

DANILO LOVREČIČ

Ne vem, kdaj mi je, revčku, šinila v glavo misel, da bi šel v biblioteko. Niti ne vem kaj me je tja vleкло. Gotovo ne želja po znanju. Morda radovednost; ali pa me je vabil tisti mir, ki so mi pravili, da vlada tam notri, ali pa misel, da bom sedel med izobraženimi ljudmi. Nekaj mi pravi, da sem šel zato, ker sem bil truden in sem želel sedeti v miru, a tega ne verjamem. Tudi vi ne verjemite! Šel sem in na poti so se mi čudni občutki porajali v srcu. Hodil sem resno in dostojanstveno, kot imenitne osebe. Nasproti sta mi prišla dva fant. Suvala sta se in se glasno smejala, prav tako kot jaz sam ob drugih prilikah. Hitro ju je obsodilo moje srce. Izgubljata mladost, prostaka! Učila naj bi se rajši česa, večala svojo izobrazbo, ko se jima povsod nudijo prilike! Ko sem prišel do onega temnega in starega poslopja, sem pred vrati malo postal. Pa sem se spomnil, da to delajo tisti, ki niso gotovi, in sem vstopil. Vrtar se mi je rahlo poklonil in me pozdravil. Odzdravil sem sicer kratko in mrzlo, prav tako kot važne osebe, a vratarjev pozdrav je name zelo učinkoval. Potrdil je moje občutke. Sam sebi sem se zazdel važen, zardel sem od ponosa, življenje se mi je v trenutku zazdelo lepše. Omamljen, spremenjen v osebnost, sem stopal po stopnicah. »Vstopil bom, pozdravili me bodo, se mi umikali in mi v trenutku prinesli naročeno knjigo.« Nekdo je prihajal po stopnicah navzdol in se mi umaknil. Vstopil sem. V nekakšni predsobi je stal mož in me pogledal. Ni me pozdravil. Košček moje nove osebnosti je odletelo.

»Slecite se,« je dejal nato.

»Kako?«

»Slecite se! Upam, da ne boste v zimski suknji odšli v čitalnico!«

Slekel sem suknjo in osebnost. Poslednja je izginila tako hitro kot je bila prišla. Stal sem tam pred služabnikom, v vsej svoji nerodnosti, neizkušeni in neizobraženosti. Življenje je zopet postalo trnjeva pot. Požrl

Marij Maver

Na koncertu

*Umetnik na strune položil je lok
izvabil nam zvoke prečudne iz njih.*

*Nežno, dekle, si želim tvojih rok.
Strune zvenijo kot tožen vzdih...*

bi ga bil, dedca! Srce ga je zmerjalo z revežem, prostakom, ubogim služabnikom. Slekel sem suknjo in mu jo vrgel v naročje. Vrtel jo je nekaj časa v roki, nato me je pogledal.

»Jaz imam enako,« je dejal. Zraven pa se je neumno nasmehnil in pokazal edini zob, ki mu je še visel v čeljusti. V trenutku sem sklenil, da suknje ne oblečem nikoli več. Nato sem odšel v naslednjo sobo. Tu je več deklet nervozno brskalo po nekaj predalih. Hitro sem si z roko popravil lase, pa se ni nobena ozrla vame. »Ženske, predane študiju in znanju,« sem mislil. Za takšne se nihče ne zmeni! Za neko mizo v kotu je sedela siva gospa z debelimi naočniki, ki so bili obrnjeni proti meni. Stopil sem k njej.

»Hotel bi...«

Zmajala je z glavo in postavila kazalec pred usta. Prav tako, kot se otrokom ukaže, naj molčijo. Osebnost, kje si? Zardel sem, postalo mi je nerodno in nisem niti opazil, kdaj mi je pomolila listek. Na ta listek je bilo treba napisati svoj življenjepis. Nato še naslov knjige, ime avtorja, število knjige, njeno barvo, letnico izdaje in še ne vem kaj. Sedel sem in v četrtni uri je bilo vsega konec. Kjer so vpraševali za poklic, sem napisal kovač. Bal sem se, da kaj ne bo v redu, pa je bil moj strah neutemeljen. Končno sem sedel, vdan in pripravljen čakati dobro uro. Tedaj pa se je tista gospa prišla za glavo. Mislim, da jo morda boli glava, ko pa mi je z roko pomignila, naj stopim k njej, je mene zabolelo.

»Oprostite! Je moja krivda!« Šepetala je, kazala svoje bele zobe, majala z glavo, da so se tresli sivi lasje. Možje, ne poročite se z intelektualkami! »Bele listke uporabljajo samo stalni obiskovalci, vi morate uporabiti zelenega!«

Velikodušno sem ji dejal, da ni nič hudega, mislil pa vse drugače. Zopet četrť ure! Nato še celo uro. Uro in pol. Gospa mi je v presledkih pošiljala blede bodrilne nasmehi, ki so bili vse drugo prej kot nasmehi in tudi ona je majala z glavo, češ da ne razume, zakaj knjigo toliko časa iščejo. Dekleta so bila že izginila, prihajala so druga, prihajali so stalni obiskovalci, pisali na bele listke in tudi oni izginjali v čitalnico. Moje knjige pa ni bilo. Vtaknil sem cigareto v usta in zagledal na steni napis »prepo vedano kaditi«. Vrgel sem jo v koš. Gospa za mizo je opazila mojo nestrpnost in nekam telefonirala. Jezno je sikala v slušalko. Hvaležen sem ji bil za sočustvovanje. Prišlo mi je na misel, da je morda telefonirala v kavarno, naj pohitijo s kavo. Zavrnil sem to misel. Gospa mi je postajala, v vsej svoji grdobi in odvratnosti, skoraj simpatična. V sobo je prisopihala debela gospa, se nasmehnila in pohitela k oni mizi. Pričel se je eden tistih kratkih ženskih pogovorov. Prekinil ga je, trenutno, tisti nenavadni tihi glas telefona, ki je stal pred gospejinim nosom na mizi (morda je bila tudi gluha) in ki je naredil konec mojemu trpljenju. Navdušeno mi je gospa zašepetala, da so knjigo prinesli in da jo ima gospa »nadzornica« v čitalnici. Vstopil sem v čitalnico in videl obraze poglobljene v študiju. Gospa nadzornica je sedela na vzvišenem prostoru in brala neko žensko revijo. Tiho mi je pripovedovala, da moje knjige že dolgo let ni nihče zahteval in da je bila založena, polna prahu. Nisem vedel, ali naj bom na to ponosen, ali naj se sramujem. Rekla je tudi, naj oprostim, ker sem toliko časa čakal. Jaz pa sem zopet velikodušno dejal, da ni nič hudega, mislil pa vse drugače. Edini še prazen prostor je bil zraven stare gospodične. Sedel sem in za hrbtom slišal, kako so se nekateri fantje tiho smejali. Hudobneži! Obrisal sem preostali prah s knjige in z grozo opazil, da ni bila prava. Moja sosedka se je ozrla po naslovu, kot bi hotela stehitati mojo izobraženost, in mi nekaj zašepetala v francoščini. Knjiga je bila namreč pisana v francoščini. Vprašujoče sem bulil vanjo in razumela je, da je ne razumem. Zato je dejala: »Pogrešeno kajne? Nič nenavadnega!«

Razložil sem stvar gospe »nadzornici« in ona me je poslala zopet k oni gospe, ki je sedela zuna v sobi za mizo. Ta je še vedno govorila z debelo gospo, pa mi je vseeno z vso potrpežljivostjo razložila, da se mi ne splača več čakati, ker bodo čez pol ure zaprli. Še enkrat sem velikodušno dejal, da ni nič hudega, tokrat pa najbolj prisiljeno. V predsobi ni bilo več moža, ki mi je bil zadal prvi udarec pri tem nesrečnem hrepenenju po znanosti. Bolje tako! In sem šel.

Težka je pot do učenosti in znanja!

rija Bobkova Jugundo. Iz hrepenenja v brezličnosti dni je stopnjevala to mlado junakinjo v živo čustvo ljubezni, nato pa v odpor in obup do katastrofe. Tako v mimiki kot v govoru je ustvarila zares lepo podobo. Izredno nazorno in močno postavlo grofa Ulrika von Tybein je zaigral **Drago Štoka**. Že njegov prizor med vitezi je izstopil po silovitosti, zrasel pa je v veličasten zaključek na koncu. Živo madžarsko plemkinjo, z nežnimi hrepenječimi odtenki, je igrala **Marija Mislejeva** in ustvarjala skupno z Jugundo res lepe prizore. Joco, slovenski ribič **Gregorja Pertota**, je naraven, igran zelo sigurno in pogumno. Posebno njegov prvi nastop osvoji gledalca v trenutku. Potem raste v katastrofo, a je vendar znal Pertot do zadnjega ohranяти pogum, ki ga mora imeti glavni junak, čeprav je le orodje v igri usode. Naraven nastop ima tudi **Saša Rudolf** kot Silinski. Iz zamišljenosti in ranjenega ponosa zraste v njem odpor in maščevanje. Vse to je Saša Rudolf zelo dobro zaigral. Pretresljivo zgodbo starega služabnika Kuna je prikazal **avtor** sam in dal tako tej vlogi velik in močan poudarek. Viteze so igrali: **Marij Maver, Jožko Pirjavec, Ladi Vodopivec, Franc Mljač** in **Ivan Makuc**. Dasi ni bil njihov nastop velik, so vendar, kot smo že omenili, izredno razgibali dejanje. Svoje vloge so vsi zelo dobro rešili. Nehvaležno vlogo barda je imel **Marijan Bajc**, ki pa jo je res izvrstno rešil v nekaki slovesni pripovedi. Zelo izbrano glasbo je zamislil **Saša Martelanc**, ki je tudi sicer glasbeno vodil predstavo. Nikjer ni nastalo najmanjše nesoglasje med glasbenimi vložki in dejanjem. Delo je odlično zrežiral prof. **Jože Peterlin**.

Osmi tabor Slovenske prosvete se tako vključuje v največje prireditve, kar jih imamo Slovenci ob Jadranu. Postale so tradicija. Nekaj velikega bi manjkalo, če jih ne bi bilo.

Edi Košuta

Novi grad
v Istri

ZA KRATEK ČAS

KRIŽANKA

(50 točk)

1	2	3	4		5	6	7	8		9	10	11	12		13	14	15	16
17				18		19				20					21			
22				23	24				25		26			27			28	
29			30		31					32						33		
34								35								36		
37					38		39		40			41		42		43		
				44				45		46	47				48			
	49		50				51		52		53			54		55		
56		57				58			59	60		61	62		63			64
65	66		67		68			69			70		71	72				73
74		75					76			77		78					79	
80						81					82					83		
84				85						86					87		88	
89			90			91			92		93				94	95		
96					97											98		

Vodoravno: 1. del telesa; 5. večji kraj v Vipavski dolini; 13. gomila; 17. sveta podoba; 19. enota dela; 20. pojdi hitro; 21. sestavljajo gore; 22. medmet; 23. kompas; 26. moško ime; 28. krajša oblika imena Tilen; 29. svetopisemski kraj; 31. rusko пристанище na Krimskem polotoku; 33. ni mrtev; 34. polotok v Jadranskem morju; 35. vojaški pozdrav (rod. mn.); 36. srednjeveški junak; 37. domače moško ime; 38. poštni glasnik; 40. kratica za barij; 41. uradni spis; 43. žensko ime; 44. grško pristanišče; 46. glasbilo; 49. veliko morje; 51. napadalna riba; 53. italijanski spolnik; 54. oblika glagola stkati; 57. priprava za lov (brez začetka); 58. začetne črke avtorja pesmi »Jadranski biseri«; 59. vrsta pesnitve; 61. kratice za Slovenski pravopis; 63. prvi dve in zadnja črka priimka slovenskega pisatelja, ki je umrl v Gorici; 65. staroslovenska pijača; 67. izraz za kemičen preskus; 69. zborovanje; 71. poriva; 73. oblika pomožnega glagola; 74. angleško mesto; 77. hoče vse videti; 80. ud izumrlega naroda; 81. klasicistični slog napoleonske dobe; 82. mesto v Latviji; 83. glavna oseba istoimenske Verdijeve opere (rod.); 84. ples; 85. letalo; 86. po obliki jajčasta; 88. francosko ime znano tudi pri Slovencih (fonetično); 89. vzor; 91. je Niagara; 93. zadnje črke besede pod 5. vodoravno; 94. ločijo morja od suhe zemlje; 96. vojaška enota; 97. zmožljivost; 89. posedujem.

Navpično: 1. kraj, znan po izdelovalcih suhe robe; 2. lepšajo; 3. dotok Soče; 4. začetek anekdote; 6. vrsta rib; 7. drobje; 8. objava; 9. kratica za številko; 10. ruski pisatelj; 11. kratice dveh slovenskih pisateljev (roj. 1876 in 1883); 12. rusko ime, tudi naslov filma; 13. prebivalec južne Evrope (prva

in zadnja črka); 14. gora v Škofjeloškem pogorju; 15. angleško moško ime znano predvsem po Dickensu; 16. vojskovodja bizantinskega cesarja Justinjana; 18. prvi dve črki abecede; 21. pomožni glagol; 24. Združene države; 27. prevozno sredstvo (brez samoglasnikov); 30. oblika glagola mreti; 32. pritisk; 33. ud mnogokrat zelo osvoženega naroda; 38. najbližji sorodnik; 39. lesena ograja; 41. sveta gora na polotoku Halkidiki; 42. trtna sadika; 44. samostansko ime za oče; 45. osebni zaimek; 47. zemlja; 48. središče staroveške kulture; 50. ime filmske igralk; 52. ga rabi kovač; 55. učni pripomoček; 56. slovenski skladatelj pokopan v Devinu; 58. se ukvarja z jedrsko fiziko; 60. vrtna rastlina; 62. slovesna uradna izjava; 64. spravim v pogon; 66. trate; 68. pesem; 69. polž; 70. angleški filozof, znan po razvojni teoriji; 72. moško ime; 73. sedeži pri vrtiljaku; 75. del konjske opreme; 76. vrsta dalmatinskega vina; 78. grška boginja lova (tožilnik); 79. manjšam; 85. narečna vprašalnica; 8. avtomobilska oznaka za Dolino Aosto; 90. isto kot 58. vodoravno; 92. Ludolfovo število; 95. pogojniška besedica.

VSEM,

ki pišete, ali lahko kaj naredite za revijo, vas vabimo, da poravnate naročnino za vse leto in dobite nove naročnike,

ki ne veste, kako bi poslali denar, Vam svetujemo, da pošljete kar po poštni položnici ali nakaznici, iz Amerike in drugod pa tudi tako kot pošljete dolar otroku, ki ste mu birmanski boter.

REŠITVE

IZ ZADNJE ŠTEVILKE

Vodoravno: 1. pir, pol, Orfej; 2. Avar, kar, malo; 3. razen, Rem, raj; 4. in, Don, divan; 5. pajac, sad; 6. mir, pisan, si; 7. rek, topel, vir; 8. et, boren, Pij; 9. kap, ribič; 10. motor, kos, ja; 11. (Carski) sel, lev, radar; 12. osov, čil, NATO; 13. donos, dar, nad.

Navpično: 1. Pariz, Ren, sod; 2. Ivan, met, meso; 3. raz, pik, kolon; 4. redar, bat, jo; 5. noj, topol; 6. ok, napor, reč; 7. lar, Ciper, Vid; 8. red, senik, la; 9. misal, bor; 10. R(ado) M(urnik), Van, pisan; 11. Farad, Vič, dan; 12. elan, sij, jata; 13. joj, sir, narod.

Sestavljalnica:

Bog našo nam deželo,
Bog živi ves slovenski svet,
brate vse,
kar nas je
sinov sloveče matere!

Prešeren

Navodilo:

Zivi, kot bi danes umrl,
delaj, kot bi večno živel!
Ključ: Žavlje, kotomer, budilka, česen.

Naročilo:

Debelo tiskane črke naročajo: Širi Mladiko!

Stoletnica:

1. reForMator
2. kaRikAtura
3. amAteRstvo
4. miNiSTrica
5. poLiHIsTOR
6. hrEpeNenje
7. šiVanKarji
8. koSitRovec
9. meTroPolit
10. prIprAvnik
11. roKovNjači

V tretji in šesti vrsti navzdol bereš: Fran Levstik — Martin Krpan.

Napis:

Prvi zlogi vsake besede dajo ime tržaške vasi: Bazovica.

Med številnimi ugankarji je bil tokrat izžreban **Franco Sancin iz Trsta.**

Ugankarsko stran urejuje dr. Iv. Artač.

Mnenja o MLADIKI

DRAGI SODELAVCI MLADIKE!

Rad bi se Vam pridružil tudi jaz, a ne vem prav, kaj bi začel, čeprav mi tako delo zelo ugaja. V naši vasi se samo štirje naročniki Vaše revije, a se mi zdi, da ne zato, ker jim ne bi bila všeč, če bi jo poznali, ampak zato, ker Mladike sploh še videli niso. Ali veste, da mnogo premalo naredite, da bi revijo ljudje spoznali. Tisti štirje smo menda čisto slučajno prišli do nje. Mojim znancem se zdi malo težka, vendar so težke le kritike o knjigah, povesti pa vsi radi beremo. Poskušal bom v vasi revijo razširiti.

Pepi Skabar

GLAS Slovenske kulturne akcije, ki izhaja v Buenos Airesu v svoji 7. številki letošnjega leta označuje Mladiko kot najboljši slovenski družinski list.

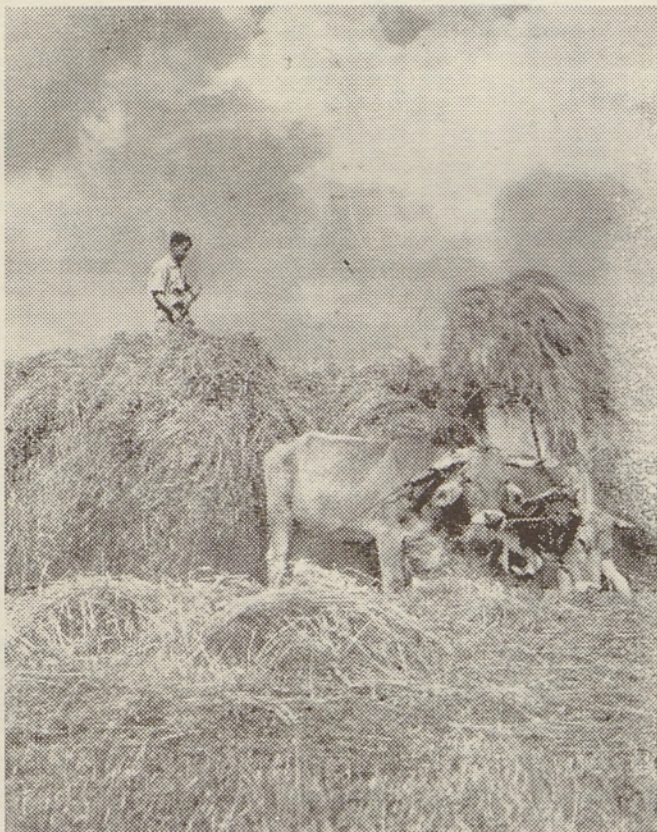
Pravijo, da **Goričani** preveč mislimo na svojo nekdanjo vlogo, ki smo jo imeli kot resnično kulturno središče Primorske. Morda boste zato mislili, da tudi jaz pišem iz kakega užaljenega ponosa, a ni tako. Mladika mi je všeč in vem, da ni mogoče vsem nikdar ustreči. Eni bi hoteli, da je časopisna kronika vseh dogodkov pri nas, drugi javna tribuna socialnih vprašanj, tretji visoko in čisto literar-

na in ne vem, kaj še. Zadovoljiti različne težnje in vendar ostati resna, kulturno prosvetna revija, to je gotovo tudi v naprej cilj Mladike. In tako je prav. Pač pa bi ne le kot Goričan, ampak kot Slovenec želel, da bi revija malo bolj registrirala kulturne dogodke na Goriškem. Vidim, da so ta poročila bolj usmerjena v Kat. glas, ki je pač bolj goriški list, vendar bi se mi zdelo prav, da bi tudi Mladika posvečala več pozornosti. Ker pa vem, da je lahko kritizirati, sem pripravljen sam pošiljati take prispevke, ki jih lahko uporabite, kolikor se Vam bo zdelo umestno. Samo v želji, da bo Mladika tudi za Goričane čim bolj zanimiva. Imamo pa jo tudi zdaj radi. Lep pozdrav!

Mirko Povšič

Ne objavljamo pisem morda zaradi samohvale, ker vemo, da tudi ne bodo vsa le pohvalna. Če bi iskali samo v tem smisel svojega dela, bi že davno končali. Veseli smo vsakega dobrega nasveta in vsake pomoči. Zelo lahko je zmetati vse v staro šaro, teže pa pomagati z dobrim. Vse, kar je dobrega, pa radi sprejmemo.

Zelo smo hvaležni za iskreno misel in nasvet. Radi bomo objavili Vaše prispevke. Pošljite jih morda kar pod uredništvu v Gorici.

Seno nakladajo

Literarni pogovori

Maliko. Vaša črtica ni tako slaba kot sami napovedujete, da je. Ko sem prebral Vaše spremno pismo, sem mislil že črtico odložiti in nisem prav vedel, zakaj jo pošiljate, če jo imate za tako slabo. Preveč ste malodušni! Mladika ni tu zato, da bi objavljala samo dela ne vem kako in ne vem od koga priznanih pisateljev. Tudi ne dobivam dosti takih pošiljk. Naša revija je tudi zato tu, da zbira okoli sebe mladi rod, ki bo jutri priznan, če danes ni. Seveda pa je odprta revija vsakomur, ki pošlje kaj zares lepega. Dragi Maliko (kje ste le dobili ta pseudonim?), Vaša črtica pride na vrsto in pošljite še kaj. Spretno pišete in jezik je dober. Morda poiščete kako novo motiviko.

Dr. S. R. Vaš prispevek sicer ni literaren in Vam bi moral drugače odgovoriti. Vendar dovolite: pretežko je pisana razprava, čeprav zelo zanimivo. Mislim pa, da je predvsem preveč tujk. Pošiljam Vam jo nazaj. Ali bi jo lahko nekoliko predelali? Oprostite!

K. P. Vaša pesniška pošiljka je sicer bogata, toda le po številu pesmi. Kvalitativno pa med vsemi nisem mogel dobiti ene, ki bi jo lahko objavili. Pišete vse preveč prozo in to ne rimane proze, ampak povsem nepesniško. Zdi se mi, da premalo berete pesmi in dobro prozo. Sredi sicer lepega stavka, razbijete vse z grobstvo izraza. Včasih se mi zdi, da po vsej sili sežete nekam v naturalizem, svojski naturalizem. Ni morda v vsem želja po originalnosti? Ostanite rajši med navadnimi zemljani in povejte lepo in po domače.

L. Z. Poslali ste nam dramo. Res da ni obširna, vendar je obseg revije tako omejen, da je ne moremo objaviti. Ker pa želite vedeti za mnenje o tem Vašem prvencu, bi Vam rad odkrito povedal, da ste morda prezgodaj začeli pisati dramski tekst. Laže bi novele ali povest. Je sicer zgodba v Vašem tekstu, toda dialog je prisiljen in s silo napisan. Premalo naravno zveni. Razen tega ima dramatika še druge zahteve, ki jim tudi za zdaj še niste kos. A bi naju privedlo predaleč, če bi razpravljala o tem.

Nm. Poslali ste le dve pesmi in hočete, da sta obe tako dobri, da bi ju tiskali. »Vetrček« je boljši kot »Večer«. Vendar sta obe preromantični in v tem prestari. Berite moderne pesmi in iščite nov izraz.

Š. T. Užaljeni ste, ker Vam zadnjič nisem odgovoril. Gospodična, če boste za vsako malenkost tako hitro užaljeni, boste mnogokrat nesrečni. Torej o Vaših pesmih Vam lahko rečem le to, da te tri niso zrele za tisk. Prešibke so. Nič ne poveste, le besede obračate in pogosto celo ponavljate. Niso še dozorele. Berite jih ponovno!

Ostalim odgovor prihodnjič!

Jože Peterlin

Za dobro voljo

Neka ženska je vstopila v modno trgovino s klobučki in je začela poskušati vse najbolj nemogoče. Končno se ji približa lastnica in jo vpraša:

»Ste našli kaj, kar vam ugaja?«

»Oh, saj nisem prišla, da bi kaj kupila,« odgovori klientka. »Hotela sem se le malo nasmejati.«

Znan pisatelj gre k vojakom. Nek podčastnik ga sprašuje z dolgočasnim glasom:

»Ste hodili v osnovno šolo?«

»Gotovo. Naredil sem tudi srednjo šolo,« odgovori pisatelj. »Imam tudi tri doktorate...«

Vojak ga ustavi in napiše na osebno polo besede: Zna pisati in brati.

Obiskovalec norišnice vidi norca, se-dečega pri mizi, ko piše.

Ker želi biti prijazen, ga vpraša: »Kaj delate?«

»Pišem.«

»Komu pišete.«

»Sebi.«

»Sebi pišete!« se nasmehne obiskovalec. »No, in kaj si pišete?«

»Kako naj že sedaj vem; pismo bom dobil šele z jutrišnjo pošto.«

Duhovnik gleda novorojenčka, dočim ponosna mama zastonj čaka, kdaj bo spregovoril. Nazadnje ne vzdrži več in pravi: »Sedaj, ko ste si ga nagledali, povejte mi, komu je podoben?«

Duhovnik pogleda še enkrat otroka, nato: »Inteligence seveda še ne kaže, saj se je komaj rodil, toda tudi brez te vama je obema neverjetno podoben.«

Teksačani so nekaki ameriški Ribničanje.

»Pri nas,« pripoveduje neki Teksačan Angležu v Londonu, »lahko vstopite zjutraj na vlak, se vozite ves dan in vso noč in ste naslednjega dne še vedno v Teksasu.«

»Tako?« pravi Anglež. »Glejte no, jaz sem pa vedno mislil, da so samo naši vlaki tako počasni.«

»Moje ime je Pacek.«

»Kako prosim?«

»Paaa — ceeek.«

»Ne razumem prav.«

»Pe kot spet, a kot par, ce kot ovca, e kot repa, ka kot sraka.«

»Razumem.«

Vojak lepemu dekletu: »Sem tujec v tem mestu. Ali mi hočete pokazati pot do vaše hiše?«

»Jakec,« vpraša učitelj: »koliko sezon poznamo?«

»Dve, gospod učitelj. Nogometno in plavalno.«

MLADIKA prihaja v slovenske družine, na vas in v mesto. Kupujte in obiskujte tvrdke, ki oglašajo v Mladiki!

tiskarna

graphis

trst

ul. sv. frančiška 20 telefon 29-477

vam hitro, solidno, poceni in lično izdela kakršnokoli tiskovino (poročna oznani-la, voščila, posetnice, pisemski papir itd.)

*V poletni vročini Vam postrežemo
s hladno pijačo in z okusnimi
in svežimi jedmi v gostilni*

Panada

Lastnica: Lia Pipan & Co.

Trst, ob Velikem kanalu proti cerkvi
sv. Antona Novega, ul. Rossini 10

TRGOVINA JESTVIN

ŠKABAR JOSIP

OPČINE

NARODNA ULICA 42

TELEFON 21-026

postreže vsem s svežimi in izbranimi jestvinami

Emajlirani štedilniki in peči
najmodernejših oblik na vsa
goriva - Popolna oprema za kuhinje, jedilnice, restavracije, iz
emajla, nerjavečega (Inox) je-
kla itd. - Električni likalniki,
sesalci za prah, pralni stroji,
grelci za vodo, hladilniki. Deko-
rativni predmeti umetne obrti,
od keramike do brušenega kri-
stala - Lestenci ter vseh vrst
električnih luči, klasične in mo-
derne oblike.

Kerže

TRST

P.zza S. Giovanni, 1
Telefon 35-019

Ko izbirate darila svojim prijateljem, stopite v

ZLATARNO IN URARNO

Mikolj

TRST — CAMPO S. GIACOMO 3 — TEL. 95-881

V ZALOGI IMA BOGATO IZBIRO SVICARSKIH
UR IN LIČNO IZDELANE ZLATNINE

Prijeten počitek in ljubeznivo postrežbo boste našli

v GOSTILNI

Ostrouška

TRST — ULICA S. NICOLÒ 1 — TEL. 37-918

OD OBALE KRENITE V GOSTILNO OSTROUSKA

